

10 САКАВІКА 2009 г. АЎТОРАК № 44 (2602) Кошт 600 рублёў

Зноў мокры снег і галалёдзіца

У першай палове тыдня надвор'е ў краіне будзе вызначыць не вельмі моцны цыклон, таму чакаюцца апады ў выглядзе мокрага снегу і дажджу, вечэр заходні слабы, паведамляе рэдакцый галоўны сіноптык Рэспубліканскага гідромэцеацэнтру Вольга ФЯДОТАВА.

Тэмпература паветра ўначы ад мінус 5 да плюс 1 градуса, удзень ад 0 да 6 цяпла. Уначы і раніцай месцамі прагназуецца моцны туман, на дарогах галалёдзіца. У чацвер і пятніцу ападкаў стане ўжо менш, час ад часу воблачнае надвор'е будзе адступаць, і нас парадзе веснавое сонейка. Тэмпература паветра ўначы ад 0 да 5 марозу, удзень да 6 цяпла. Сіноптыкі адзначаюць, што такі тэмпературны рэжым прыкладна на 2—5 градусаў вышэйшы за кліматычную норму першай паловы сакавіка.

Паводле папярэдніх прагнозаў, у выхадныя надвор'е ў Беларусі трапіць пад уплыў атлантычнага цыклону. У суботу амаль паўсюдна, а ў нядзелю месцамі пройдзе кароткачасовы мокры снег. Уначы чакаецца слабы мароз, а удзень — ад 0 да плюс 6 градусаў.

Сяргей КУРКАЧ.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА СТАЎ ЯШЧЭ АДНЫМ СІМВАЛАМ СУВЕРЭНІТЭТУ І НЕЗАЛЕЖНАСЦІ БЕЛАРУСІ

Дзяржава кожны год робіць новыя крокі для павышэння сацыяльнага статусу жанчынаў і інстытута сям'і. Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 8 сакавіка, наведваючы Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета.

Адкрыццё будынка тэатра пасля маштабнай рэканструкцыі да вясенняга свята стала своеасаблівым падарункам не толькі жанчынам, але і ўсёй краіне.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што гэта велічнае збудаванне, якое стала візітнай карткай Мінска, да свайго 70-годдзя атрымае другое жыццё.

Пабудаваны ў 30-я гады мінулага стагоддзя па праекце архітэктара Іосіфа Лангбарда будынак Вялікага тэатра паступова старэў, і спатрэбілася сур'ёзнае аднаўленне. Рэстаўрацыя і рэканструкцыя тэатра, пачытая па даручэнні кіраўніка дзяржавы, ажыццэўлены ў рэкордна кароткія тэрміны — усяго за тры гады. У знакамітых гістарычных сценах створаны сучасныя, на ўзроўні лепшых у свеце, умовы для работы творчых калектываў.

«Мы стварылі суперсучасны тэатр оперы і балета, сцэнічную пляцоўку, якая адпавядае ўсім сучасным стандартам. Такага тэатра на постсавецкай прасторы няма», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы аглядаў рэканструяваны будынак тэатра, наведваў рэпетыцыйную залу, азнаёміўся з работай унікальных механізмаў сцэны.

Вонкавае аблічча будынка і інтэр'еры пасля рэканструкцыі набылі першапачатковы выгляд, які быў задуманы архітэктарам пры ўзвядзенні тэатра. На фасадзе абноўленага будынка ўстаноўлены скульптурныя кампазіцыі з бронзы. Завершана і добраўпарадкаванне прылеглай да тэатра тэрыторыі.

Найважнейшы элемент рэканструкцыі тэатра — мадэрнізацыя тэхналагічнага абсталявання сцэны, якое адпавядае самым сучасным тэатральным патрабаванням. Тут устаноўлены сцэнічны комплекс нямецкай фірмы СБС «Бюентэхнік», самае сучаснае святло-

гукабаставанне. Сцэна тэатра можа хутка трансфармавацца за кошт 21 пад'ёмна-апускатнага пляцоўкі, а таксама паваротнага круга, што даць магчымасць ажыццяўляць новыя творчыя рашэнні пастаноўшчыцкай спектакляў. Падлога сцэны ўстаноўлена з невялікім нахілам да залы, каб глядчы маглі аднолькава добра бачыць усіх выступаючых. Прадугледжана таксама магчымасць павелічэння пляцоўкі сцэны за кошт пад'ёму аркестравай пляцоўкі. Кіраванне механізмамі сцэны поўнаасцо аўтаматызавана.

Павялічылася і ўмяшчальнасць залы — да 1207 месцаў. Новая ступеньчатая канструкцыя падлогі партэра дала магчымасць палепшыць і агляднасць сцэны. У партэры прадугледжана 14 трансфармуемых месцаў для глядачоў з парушэннем апорна-рухальнага апарату. У фэе галоўнага ўвахода для людзей з абмежаванымі магчымасцямі выкананы індыўідуальны пад'ёмнік-платформа і пандус.

На сёння ў адрэстаўраваным будынку пераехалі ўсе службы тэатра. У бягучым рэпертуары тэатра 34 оперныя і 24 балетныя спектаклі. Аднак усім ім неабходны рэпетыцыйны час для прыстасавання да тэхнічных умоў абноўленай сцэны. Да канца гэтага тэатральнага сезона плануецца адаптаваць 24 оперныя і 18 балетных пастацовак. Адначасова плануецца ствараць і новыя спектаклі.

«Па сутнасці, сёння тут нараджаецца сапраўдны цэнтр музычнага мастацтва, сцэна якога дае магчымасць ажыццяўляць самыя перадавыя ідэі і рашэнні, заўважыць і прымаць традыцыі, якія здабылі сучасную славу беларускім майстрам оперы і балета», — адзначыў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка лічыць, што тэатр оперы і балета стаў яшчэ адным сімвалам суверэннага і незалежнага Беларусі.

«Калісьці большая частка грамадства на мяне крыўдзілася, а ця-

пер я хачу задаць пытанне: а калі б я не падганяў, што мы зрабілі б за гэты кароткі прамежак часу прыкладна ў п'яць гадоў? Мы пабудавалі б Нацыянальную бібліятэку, мы стварылі б суперсучасныя комплексы — спартыўныя, культурныя, відэацэнтра, мы, нарэшце, прывялі б у парадка тэатр оперы і балета? Не і яшчэ раз не! Гавораць, што гэта вельмі дорага. Паўтары яшчэ раз: не я адзін хачу, каб наша краіна была суверэнная і незалежная. А суверэнна і незалежнасць дарагога каштуюць», — сказаў Прэзідэнт.

«Калі мы суверэнныя і незалежныя, а не нейкая правінцыя якой-небудзь дзяржавы, то ў гэтай дзяржаве трэба ствараць сімвалы суверэннага і незалежнага, тэа аб-

Аляксандр ЛУКАШЭНКА ўручае ордэн Маці выхавальніцы ясляў-сады № 564 г. Мінска Вользе КАЛТОВІЧ.

екты, якімі мы будзем ганарыцца», — дадаў Аляксандр Лукашэнка. Прэзідэнт падзякаваў усім, хто прымаў удзел у аднаўленні будынка тэатра, а таксама творчым калектывам, якія дастойна пераадолелі ўсе цяжкасці, звязаныя з рэканструкцыяй.

Моцная сацыяльная палітыка дзяржавы ў сферы аховы мацярынства і дзяцінства дае добры вынік. З году ў год у Беларусі рас-

це нараджальнасць. У мінулым годзе нарадзіліся больш як 90 тыс. дзяцей. «Гэта — самае важнае і важнае дасягненне нашых жанчын, за якое вам нікі па-клон і ўдзячнасць, без вас не было б нацыі», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

У Беларусі прыняты меры па павелічэнні выдаткаў пры нараджэнні і выхаванні дзяцей, дапамог па догляд дзіцяці, прадстаўлены фінансавы падтрымкі маладым і шматдзетным сем'ям, забеспячэнню іх жыллем, стварэнні ў краіне індустрыі якаснага дзіцячага харчавання.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў актыўную ролю жанчын ва ўсіх сферах жыцця грамадства і дзяржавы, па многіх пазіцыях жанчыны трывала ўтрымліваюць лідарства, часам істотна апырджваючы моцную палітыку. «Нашы жанчыны часта больш паспяхова і мэтанакіравана асвойваюць сярэдняе і вышэйшую адукацыю, чым мужчыны, аддаючы большую перавагу здароваму ладу жыцця. Гэта само па сабе з'яўляецца красамоўным сведчаннем прагрэсу грамадства, яго інтэлектуальнай развіццё», — сказаў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што нашай краіне зусім не вядомыя такія праблемы, якія гендарная няроўнасць, прыгнёт жанчын, ушчамленне іх грамадзянскіх правоў. Насупраць, у Беларусі пастаянна пашырэнне уплыў жанчын у пытаннях кіравання дзяржавай і прыняцця найважнейшых палітычных рашэнняў. Ён нагадаў, што больш як трыццаць членаў Савета Рэспублікі і дэпутатаў Савета Палаты дэпутатаў Нацыянальнага сходу — жанчыны. У складзе мясцовых Саветаў дэпутатаў ім належыць амаль палова месцаў. Дзве трэці дзяржаўных служачых у краіне — таксама жанчыны.

На новай сцэне рэканструяванага тэатра Прэзідэнт уручыў чатыром шматдзетным жанчынам ордэн Маці.

Аляксандр Лукашэнка выказаў глыбокую павагу і шчырую ўдзячнасць усім жанчынам краіны «за іх працу, якая робіць нашу краіну прыгожым і ўтульным домам, за разуменне і гатоўнасць пераадолець усе цяжкасці, што ўнікаюць на шляху, за давер і падтрымку, якія натхняюць мужчын на дасягненні высокародных мэтаў». «Цеплыня матчынай любові і клопату, сямейнае шчасце, дзіцячыя ўсмешкі — усё гэта непаруйна звязана з вамі», — адзначыў Прэзідэнт, звяртаючыся да жанчын.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

што нашай краіне зусім не вядомыя такія праблемы, якія гендарная няроўнасць, прыгнёт жанчын, ушчамленне іх грамадзянскіх правоў. Насупраць, у Беларусі пастаянна пашырэнне уплыў жанчын у пытаннях кіравання дзяржавай і прыняцця найважнейшых палітычных рашэнняў. Ён нагадаў, што больш як трыццаць членаў Савета Рэспублікі і дэпутатаў Савета Палаты дэпутатаў Нацыянальнага сходу — жанчыны. У складзе мясцовых Саветаў дэпутатаў ім належыць амаль палова месцаў. Дзве трэці дзяржаўных служачых у краіне — таксама жанчыны.

На новай сцэне рэканструяванага тэатра Прэзідэнт уручыў чатыром шматдзетным жанчынам ордэн Маці.

Аляксандр Лукашэнка выказаў глыбокую павагу і шчырую ўдзячнасць усім жанчынам краіны «за іх працу, якая робіць нашу краіну прыгожым і ўтульным домам, за разуменне і гатоўнасць пераадолець усе цяжкасці, што ўнікаюць на шляху, за давер і падтрымку, якія натхняюць мужчын на дасягненні высокародных мэтаў». «Цеплыня матчынай любові і клопату, сямейнае шчасце, дзіцячыя ўсмешкі — усё гэта непаруйна звязана з вамі», — адзначыў Прэзідэнт, звяртаючыся да жанчын.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

Антыкрызісная эканоміка

«ДАВЯДЗЕЦА СТАЦЬ АСЬМІНОГАМІ»

У рэжыме няпоўнага тыдня на Гомельшчыне працуюць калектывы шэрагу прадпрыемстваў. Больш за ўсё такіх работных на ААТ «Камінтэрн» (99,4%), «Тачына» (93,5%), «Гомельшпалер» (86,6%), «Гомельскі падшыпнікавы завод» (66%) , а таксама некаторых іншых. Пры гэтым увогуле колькасць супрацоўнікаў, якія працуюць у такім рэжыме, складае толькі 0,8% ад спісавай колькасці працоўных вобласці. Аб асноўных праблемах развіцця эканомікі Гомельшчыны ва ўмовах эканамічнага крызісу ішла гаворка на прэс-канферэнцыі старшыні Гомельскага аблвыканкома Аляксандра ЯКАБСОНА.

Геаграфія паставак прадпрыемстваў вобласці ва ўмовах крызісу павялічылася на 18 краін за апошнія тры месяцы. Гэта стаючы вынік крызісу. Мы за апошнія гады выраслі па вытворчасці малака на 20%. Гэта адзначнае, што на столькі ж трэба зрабіць больш прадукцыі з малака і яе прадцаць. Раней мы ніколі не гандлявалі нашай малочнай прадукцыяй у Армэнію, Азербайджанам, Казакстанам, Украінай. Сёння ж у Украінай мы гандлюем даволі паспяхова. Мы туды паставілі ўжо каля 1000 тон сметанкавага масла, і правалі перамовай аб пашырэнні паставак. У Казакстан пачаліся пастаўкі з Рагачоўскага малоч-

на-кансервавага камбіната. Есць і іншыя напрацоўкі. (Заканчэнне на 2-й стар.)

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

НІ АДНОЙ З КРАІН ЕЎРАЗОНЫ НЕ ПАГРАЖАЕ ДЭФОЛТ?

Ні ў адной краіне еўразоны не існуе рызыкі дэфолту, а ідэя распаду зоны еўра — «дурасць», сказаў член праўлення Еўрапейскага Цэнтрабанка Ларэнца Біні Смагі.

«Гэта хутэй журналісцкая гіпотэза, чым рэальнасць», — сказаў Біні Смагі аб рызыцы дэфолту ў еўразоне. Таксама ён назваў «нерэалістычнай» гіпотэзу аб дэфляцыі ў еўразоне. «Калі паглядзець на ўсе прагнозы, звесткі з фінансавых рынкаў, мы не чакаем паніжэння цэнаў на працягу двух-трох гадоў зпар». Краінам Усходняй Еўропы даводзіцца асабліва цяжка, таму што яны не ўваходзяць у зону еўра, адзначыў Біні Смагі. Паводле яго слоў, спад эканомікі еўразоны дасягне дна ў першым квартале гэтага года. «Спад працянецца ўвесь 2009 год, але, магчыма, будзе не такім моцным, як у апошнім квартале 2008 года. Спад будзе запавольвацца ў 2009 годзе і зменшцца ростам у 2010 годзе».

У БАНКАХ ВІЛЬНЮСА СКУПІЛІ ЗАПАСЫ ВАЛЮТЫ

Жыхары літоўскай сталіцы, паддаўшыся чуткам аб маючай адбыцца дэвальвацыі літа, сталі актыўна скупляць замежную валюту, перш за ўсё еўра.

Паводле чутак, нацыянальная валюта павінна была абсяценціца 8 сакавіка, таму 7 сакавіка многія вы-

рашылі ад яе пазбавіцца. Да вечара ў аддзяленнях банкаў, які паведамляюць СМІ, «увогуле не засталася замежнай валюты». Жыхары Вільнюса аддавалі перавагу еўра, акрамя таго, яны купілі амерыканскія долары, польскія злотыя і брытанскія фунты.

АДМОВУ ЗША РАЗМЯШЧАЦЬ ПРА ПОЛЬШЧУ ЎСПРЫМЕ ЯК «НЕДРУЖАЛЮБНЫ КРОК»

Магчыма адмова ЗША ад размяшчэння ў Польшчы элементаў сістэмы проціракетнай абароны (ПРА) «сапраўды не стала б дружалюбным жэстам» у стаўленні да Варшавы.

Аб гэтым у эфіры тэлеканала ТВН заявіў прэзідэнт Польшчы Лех Качыньскі. Ён нагадаў, што дамова аб размяшчэнні ў Польшчы базы ПРА ЗША ўжо падпісана, і яе неабходна рэалізоўваць. Пры гэтым ён прызнаў, што дакумент пакуль не ратыфікаваны ні адным з бакоў, якія яго падпісалі. Паводле меркавання польскага прэзідэнта, «сістэма ПРА неверагодна важная для Польшчы, але з пункту гледжання нашай бяспекі, а па іншых матывах — палітычных».

ВА УКРАЇНЕ СФАЛЬСІФАВАЛІ ВЫСТАВУ АБ ГАЛАДАМОРЫ?

Фатаграфіі, прадстаўленыя на прысвечанай Галадаторам выставе ў Севастопалі, былі зробленыя ў часы Вялікай дэпрэсіі ў ЗША, паведамляе агенства «Новы рэгіён».

На стэндзе «Украінскі халакост» былі вывешаныя шэсць фатаграфій, чатыры з якіх зробленыя ў ЗША, а яшчэ дзве — падчас голаду ў Паловжы ў 20-е гады. У прыватнасці, за фатаграфію Галадаторы выдаваўся здымак, зроблены ў 1936 годзе Даратэй Ланг у Аклахоме. Аўтарам яшчэ адной фатаграфіі, прадстаўленай на выставе, з'яўляецца Бен Шан. Свой кадр ён зрабіў у 1935 годзе ў Арканзасе.

Твае правы БЕЗ УЗНOSAУ НЯМА... ПЕНСІІ

Цэны не стаюць на месцы, у той жа час гаспадарчым арганізацыя не павышае зарплату вось ужо.. чатыры гады. Ці можа быць «паўза» настолькі працяглай? Зрэшты, пры ўсёй неадназначнасці моманту, сітуацыя тут проста: гаспадарчым арганізацыі вызначаюць заробкі самастойна, і калі магчымасцю павышэння няма — ніхто зрабіць гэта ўжо не прымуціць. Іншая справа, што пры любой раскладцы памер зарплат не павінен апускацца ніжэй за «мінімум», а свае грошы кожны работнік павінен атрымліваць без затрымак. У адваротным выпадку даводзіцца казаць аб парушэнні закона.

Між тым, як чаргоўца працоўныя змены, на якіх умовах работніка могуць кіраваць на навучанне і ці з'яўляецца маладым спецыялістам студэнт-завочнік? Усё гэта сталася тэмамі «выязной прыёмнай» Дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны, што была наладжана днямі для жыхароў Аршанскага раёна.

Кропку ставіць медык Супрацоўнік жывёлагадоўчай фермы павінен быў выехаць на працоўнае месца ў 5 гадзін раніцы на аўтобусе гаспадаркі. Аднак, насуперак абавязкам наладзіць падвоз, транспарт так і не прыйшоў. Вынік быў у нечым нечаканым. Пасля працяглага чакання службовай машыны ў непагадзь у жывёлавода «зла-мала» спіну, і яго прызначылі групы інваліднасці. Ці можна лічыць, што ў гэтым выпадку чалавек захварэў па віне наймаўніка?

У любым выпадку прызнанне таго факта, што захворванне якім-небудзь чынам звязанае з вытворчасцю, належыць да кампетэнцыі медыкаў, — заўважае намеснік Дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы Ірына ШЫЛЯВА. — Прычым, калі работнік з разнашэраным урачэбна-кансультацыйнай камісіі не згодны, то гэта разнашэраны заўбёды можна абскардзіць — у прыватнасці, у абласным камітэце аховы здароўя ці ў Міністэрстве аховы здароўя. (Заканчэнне на 2-й стар.)

У Кастуся на Бацькаўшчыне

Свіслацкі раён Гродзеншчыны — дзіўная скарбніца гістарычных каштоўнасцяў і прыродных багаццяў, бадай, як нідзе ў Беларусі. Быць памежным, на самым ускрайку радзімы, раёнам — гэта і лёс, і прызначэнне, і адказнасць. Адсюль можна пачынаць адкрываць Беларусь і завяршаць вандроўку па ёй. Заходняя частка Свіслацкага раёна мяжуе з Польшчай, паўднёвая занятая Белавежскай пушчай і вялікім масівам Дзюга балота, на якія скіраваны неўраўнадушны позірк шматлікіх еўрапейскіх прыродазнаўцаў. Не першы раз наведваю гэты край, але нібы ўпершыню ў мяне такі стан душы, быццам дакранаюцца сапраўды да сусветнай спадчыны, якую насамрэч і з'яўляюцца белавежскія лясы. Асабліва пацучці выклікаюць крывады гэтай зямлі яшчэ і таму, што зямля — гераічная. Менавіта тут адбылася вялікая народная эпапея — паўстанне пад кіраўніцтвам Кастуса Каліноўскага. Летась адзначаўся 170-гадовы юбілей нацыянальнага героя. А сёлета — 145-годдзе паразы паўстанца і гібель мужана кіраўніка. (Заканчэнне на 6-й стар.)

Наглядзічы на тое, што ў Свіслацкім музеі ідзе рэканструкцыя, мемарыяльнага стэнд, прысвечаны Каліноўскаму, працяглае экспанаванне. Дырэктар музея Вольга ФЯДОТАВА і галоўны захаваўнік фонду Людміла ЖУК даследуюць захаванасць алейнага твору, прысвечанага слаўтаму земляку.

ISSN 1990 - 763X

Table with exchange rates for various currencies: 1 dollar ZSH, 1 euro, 1 Latvian lat, 1 Lithuanian lit, 1 Czech crown, 1 Polish zloty, 1 Russian ruble, 1 Ukrainian hryvnia.

Table with exchange rates for various currencies: 1 US dollar, 10 Ukrainian hryvnia, 1000 BYR, 1 EUR.

Падпішыся на часопіс «Галоўны Бухгалтэр. Г.Б.» на 2009 год у роздзінцы па сваёй выязной цэне. Тэлефон рэдакцыі: 209-69-01.

ААТ «Агенцтва Уладоўскага Гродзенскага УНП» 100024047

Ліцэнзія Міністэрства № 021400912806 выд. 03.05.2004 да 02.05.2009

НЕПРАЦЯГЛЯ СТРЭСЫ КАРЫСНЫЯ

Непрацяглыя стрэсы карысныя для арганізма чалавека, заявіў намеснік дырэктара Інстытута фізіялогіі НАН Беларусі па навуковай рабоце прафесар Уладзімір КУЛЬЧЫЦКІ.

Вучоныя Інстытута фізіялогіі НАН Беларусі сумесна з расійскімі калегамі правялі комплексныя даследаванні ўплыву стрэсавых сітуацый на арганізм і вызначылі, што непрацяглы стрэс умеранай сілы карысны для чалавека, ён мабілізуе ўнутраныя рэсурсы арганізма і псіхікі. «Падчас стрэсу ў кроў выдзяляецца вялікая колькасць гармонаў, каб справіцца з трывогай, актывізуюцца ўсе сістэмы арганізма, — адзначыў прафесар. — Стрэс падрыхтоўвае нас да сітуацыі, якая змянілася, дае магчымасць лепш да яе прыстасавацца, разам з гэтым павялічваецца частата сардэчных скарачэнняў, павышаецца артрарыяльны ціск, узнікае эмацыйна-нальнае напружанне, якія павышаюць нашу прадаздольнасць, палепшаюць рэакцыю на тое, што адбываецца».

Аднак працяглы стрэс шкодны і часам разбурае для арганізма. «Сілы чалавека вычэрпваюцца, з'яўляюцца маркота, дэпрэсія, апатыя да ўсяго, — расказаў Уладзімір Кульчыцкі. — Калі чалавек хварэе, то цяжкі пераносіць негатыўныя эмоцыі, змагацца са стрэсам яму значна складаней».

У найбліжэйшы час вучоныя дзюх краін плануюць дотэлева вывучыць усе механізмы стрэсу, даследаваць, якія змяненні ён выклікае ў мозгу, крыві, дзейнасці эндарынальных залозаў, крываносных судоваў, дыхання. «Праведзення раней даследаванні дапамаглі нам вызлучыць мноства рэцэптураў і малекул-пасрэднікаў паміж стрэсавай сітуацыяй і рэакцыяй арганізма, — дадаў прафесар. — Калі мы вывучым умовы іх узамедзявання, навучымся больш эфектыўна папярэджаць негатыўныя наступствы стрэсу».

Трэба будзе таксама прааналізаваць, як спраўляюцца ахоўныя сілы арганізма са стрэсамі, што неабходна для павышэння эфектыўнасці іх дзеяння. У Інстытуце фізіялогіі НАН Беларусі распрацоўваюць сучасныя біяпратэраты, апараты для тэрмамагнітатэрапіі, сістэмы аховы здароўя работнікаў прамысловых прадпрыемстваў. У навуковай установе праводзяць таксама даследаванні ў галіне электроннай і светлавой мікраскапіі.

Лекавая падказка

НАВУКА РАСПАЗНАННЯ БОЛЮ

(Працяг. Пачатак у нумарах за 6, 7, 11, 14, 17 лютага, 5 сакавіка.)
**ЦЯЖКАСЦІ
НАСАВОГА ДЫХАННЯ**
Гэта тыповая прыкмета прастуды ці алергіі, але можа адбывацца і пры іншых сітуацыях. Цяжкасці насавога дыхання часта звязаны з адной з наступных прычын:

ПРАСТУДНЫЯ ІНФЕКЦЫ
Прастуда — гэта вірусная інфекцыя верхніх дыхальных шляхоў. У дадатак могуць назірацца выдзяленні з носа, запаленне і раздражненне горла, стомленасць, кашаль і лёгкая гарчак.

СЕННАЯ ЛІХАМАНКА
Іншыя прыкметы і сімптомы звычайна ўключаюць чханне, сльз з носа. Часта чэшацца нос, вочы і горла.

ПАБОЧНЫЯ ЭФЕКТЫ АД ЛЕКАЎ
Некаторыя лекі, такія як альфа-адэнаблагатары, якія выкарыстоўваюцца для лячэння небяспечнага павелічэння прастаты, у якасці пабочнага эфекту могуць выклікаць сярэдняй ступені цяжкасці насавога дыхання. Прамернае ўжыванне не прадпісаных урачом назальных спрэў ад насмарку таксама можа прывесці да пагаршэння прыкмет і сімптомаў. Такі стан называюць эфектам аддачы.

ПАЛІПЫ Ў НОСЕ
Невялікія наросты ў насавых палосках могуць перашкаджаць праходу паветра, што прыводзіць да абцяжаранага дыхання. Паліпы часцей за ўсё з'яўляюцца ў людзей, якія пакутуюць ад сеннай ліхаманкі, астмы, выкліканай ўжываннем аспірыну, і працяглым (хранічным) сінусітам.

СІНУСІТ
Запаленне прыдатковых пазух носа можа выклікаць цяжкасці насавога дыхання. Сінусіт часта з'яўляецца наступствам інфекцыі верхніх дыхальных шляхоў.

ВАЗАМАТОРНЫ РЫНІТ
Такі стан падобны на алергійны рыніт і суправаджаецца цяжкасцю насавога дыхання, чханнем і кашлем з-за назапашвання макроты ў горле. Іншыя сімптомы пры алергіі — вочы, нос і горла, якія чэшацца, — адсутнічаюць. Прычынамі падобнага захворвання могуць быць холаднае паветра і моцныя пылі-раздражняльнікі.

ДЫХАННЕ З ПРЫСВІСТАМ
Пры дыханні з прывістам чуюць падобны на мелодыю гук, калі вы выдыхаеце праз перагароджаны ўчастак дыхальных шляхоў.

АСТМА
Дыханне з прывістам можа суправаджацца адчуваннем сціснутасці ў грудзях і кашлем. Такі стан можа быць выкліканы алергіяй, інфекцыяй дыхальных шляхоў, холадным паветрам або заняткамі спортам.

Святлана БАРЫСЕНКА. (Працяг будзе.)

Крата на Здароўя

Выпуск № 8 (122)

ВАШАМУ ДЗІЦЯЦІ ПАСТАВІЛІ ДЫЯГНАЗ «СКАЛІЁЗ»? ТРЭБА СУР'ЁЗНА СТАВІЦА ДА ГЭТАГА ЗАХВОРАВАННЯ

Падчас росту малага скрыўленне пазваночніка можа павялічвацца. Дэфармацыя грудной клеткі цягне за сабой пагаршэнне жыццядзейнасці лёгкіх і сэрца. Лекаў, якія б маглі пабарочы гэту хваробу, не існуе. Масаж, прытрымліванне спецыяльных правілаў і пастаянныя фізічныя практыкаванні — лепшыя сродак для барацьбы са скаліёзам і не прыдумаш. Гэта залі хворванне, якое патрабуе пастаянай працы над сабой. «Малое, якое адчувае псіхалагічны камфорт, больш прадуктыўна будзе працаваць над сабой», — упэўнены дырэктар санаторнай школы №9 для дзяцей, хворых на скаліёз, Віктар КАНАВОНІЧ.

Дзеці знаходзяцца тут толькі год, яны займаюцца па звычайных школьных праграмах, але не зусім звычайным чынам. Некаторыя дзеці на ўроках ляжаць на спецыяльных тапчанам, штодзень ідуць за нятыкі ЛФК, некалькі разоў на тыдзень — басейн, падчас урокаў і самападрыхтоўкі абавязкова робяцца фізпаўзы.

Гэта не «зняволенне» ў медыцынскіх мэтах. Гэта дом, яскравы (уражае нават вясёлкавая афарбоўка сцен) і ўтульны. Тут дзецім не даводзіцца сумаваць, іх графік настолькі насычаны, што нават першаляшкі, якія ўпершыню адрываюцца ад бацькоў, хутка асвойваюцца. Хваляванню і слёз з нагоды расставання часам у бацькоў больш, чым у іх дзяцей.

Мэта школы — палепшыць якасць жыцця дзіцяці не толькі з медыцынскага пункту погляду. Змяніўшы светаўспрыманне, самаацэнку, стаўленне да жыцця, школа дапамагае хлопчыкам і дзяўчынкам стойка пераносіць нягоды, камусьці нават і скінуць з сябе ярлык няядучніка, які наवेशвалі аднакласніцы ў папярэдняй навукальнай установе. Усё ж часам свет дзіцячых адносінаў даволі складаны, дзіцяці калектыў даволі часта крыўдзіць малых, няўпэўненых у сабе. А комплекс натуральна для дзяцей, якія не могуць з-за хваробы жыць, як іншыя. Пры цяжкіх формах скаліёзу нельга хутка бегаць, скакаць, гуляць у спартыўныя гульні. І педагогамі калектыў санаторнай школы робіць усё магчымае, каб навучыць дзіця жыць паўнацэнным, насычаным, актыўным жыццём, нягледзячы на хва-

робу, якая, на жаль, будзе суправаджаць яго ўсё жыццё. І гэта не проста зваросціць з малым пэўныя практыкаванні ды выпрацаваць рэфлекс правільнай постаці (калі чалавек аўтаматычна прымае патрэбную позу, седзячы за партай, падчас хадзі і нават калі клазецца спаць). Школа з'яўляецца інавацыйнай пляцоўкай па выпрацоўцы мадэлі кіраўніцтва медыка-псіхалага-педагагічным працэсам кансерватыўнага лячэння скаліёзу.

Вылучыць гэту хваробу немагчыма, але можна прычыны пачаць развіццё, што даецца невялікімі намаганнямі, і калі дзіця пазітыўна глядзіць на жыццё, стымулаў да пастаянных фізічных заняткаў становіцца больш. І калектыў санаторнай установы ўдаецца многіх дзяцей пераважарыць у пераможцаў. Так, дзяцінцы, якім неабходна насіць спецыяльныя медыцынскія карсет, часта камплексуеюць з-за гэтага.

Але праз год, калі пакаідуюць школу-інтэрнат, яны ходзяць у карсесе з горда ўзнятай галавой і ўжо ніхто не асмеліцца кінуць у іх адрас непрыемны жарт. Менавіта тут многія дзеці адраджаюць у сабе жылку даследчыка, пачынаюць удзельнічаць у розных прадметных алімпіадах і перамагаць. Пасля года вучобы ў інтэрнате многія дзеці не хочуць вяртацца ў звычайныя школы — ім падабаўся гімназі, ім трэба больш ведаў, больш магчымасцяў для свабоды рэалізацыі. А колькі хлопчыкаў і дзяўчынак смак да творчасці, да спартоўных і адчулі толькі пасля таго, як патрапілі ў інтэрнат для дзяцей са скаліёзам. Здавалася б, як магчыма зрабіць такі пераварот у свядомасці дзіцяці за кароткі прамежак часу. Але, калі трапляеш сюды, не бачыш у гэтым нічога дзіўнага.

Тут усё запраграмавана на поспех: ад школьнага свята «Дзень пахлявоасці», на якім мы павывалі, да сістэмы адзнак. Экраны пасляўчывасці, калорыява квадранці ў журнале класа, якія замяняюць адназначныя і пачатковай школе, шматлікія граматы расказваюць пра розныя дасягненні хлопчыкаў і дзяўчынак.

Наш цягнік прыпыніўся ў «горадзе майстроў», дзеткі лпілі з салянага цеста талісам шчасця. Верыцца, што яны яго захавуюць на доўга—як напамін аб тым, што трэба верыць у сябе і імкнуцца да перамога, нягледзячы ні на што.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ. Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

чынак. І відаць, што тут кожны імкнецца быць лепшым, а ўжо галін, у якіх можна правесці сябе — безліч. Не можаш удзельнічаць у спартыўных спаборніцтвах — даследуй, спявай, малой, стварай. Адчуць смак жыцця. Хвароба — не перашкода для чалавека, які хоча чакаць дасягчы. Напэўна, больш ні ў адной школе няма столькі святла і конаўнасці. І адпаведна, бездаў, больш магчымасцяў для свабоды рэалізацыі. А колькі хлопчыкаў і дзяўчынак смак да творчасці, да спартоўных і адчулі толькі пасля таго, як патрапілі ў інтэрнат для дзяцей са скаліёзам. Здавалася б, як магчыма зрабіць такі пераварот у свядомасці дзіцяці за кароткі прамежак часу. Але, калі трапляеш сюды, не бачыш у гэтым нічога дзіўнага.

Тут усё запраграмавана на поспех: ад школьнага свята «Дзень пахлявоасці», на якім мы павывалі, да сістэмы адзнак. Экраны пасляўчывасці, калорыява квадранці ў журнале класа, якія замяняюць адназначныя і пачатковай школе, шматлікія граматы расказваюць пра розныя дасягненні хлопчыкаў і дзяўчынак.

Наш цягнік прыпыніўся ў «горадзе майстроў», дзеткі лпілі з салянага цеста талісам шчасця. Верыцца, што яны яго захавуюць на доўга—як напамін аб тым, што трэба верыць у сябе і імкнуцца да перамога, нягледзячы ні на што.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ. Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ЖЫЦЦЁ З ДЫЯБЕТАМ — НЕ ЦУКАР

Цукровы дыябет часта называюць неінфекцыйнай эпідэміяй. І гэта парануанне ніколі не перабольшанае. Паводле звестак Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, у свеце налічваецца каля 200 млн дыябетыкаў і штогод гэта лічба павялічваецца на 5—10 тысяч. Дыябет — хронічнае захворванне. Вылечыць дыябет цалкам чалавеку не пад сілу. Ён можа толькі паўпываць на яго цяжэнне, прычым як палепшыць, так і пагоршыць свой стан.

Што ж такое цукровы дыябет? Гэта захворванне, звязанае з парушэннем усёх відаў абмену рэчываў, у першую чаргу вугляводага, якое выклікана абсалютным або адносна зніжэннем гармону інсуліну і характарызуецца хранічным павышэннем узроўню цукру (глюкозы) ў крыві.

Інсулін — бялчачна актыўнае рэчыва, жыццёва неабходнае чалавеку; выпрацоўваецца клеткамі падстраўнікавай залозы, уздольнае не толькі ў назапашванні тлушчаў, бялкоў і вугляводаў, але і ў рэгуляцыі іх абмену; акрамя таго, дапамагае арганізму засвойваць глюкозу.

Калі гаварыць больш дакладна, дыябет — гэта не адно захворванне, а цэлая група. Большасць людзей пакутуюць ад цукровага дыябету 1 або 2 тыпу.

■ 1 тып (інсуліназалежны): хварэюць, як правіла, дзеці і маладыя людзі. Такі дыябет развіваецца ў выніку разбураўня клетак, якія выпрацоўваюць інсулін. Уласнага інсуліну недастаткова, і для падтрымання жыццядзейнасці арганізма

неабходны пастаянныя ін'екцыі інсуліну.

■ 2 тып (інсулінанезалежны): развіваецца звычайна пасля 40 гадоў, нярэдка спадарожнае атлусцеццю; узнікае пры адноснам дэфіцыце уласнага інсуліну або зніжэнні адчувальнасці клетак да яго дзеяння. Пры гэтым тыпе дыябету магчымасці лячэння больш шырокія — ад укаранізацыі спецыяльных правілаў і дыеты да таго ж інсуліну.

Спецыялісты вылучаюць шэсць асноўных фактараў, здольных выклікаць развіццё «салодкай хваробы». На першым месцы — спадчыннае схільнасць. Далей урачы называюць атлусценне, разнастайныя вірусныя інфекцыі (ветраная воспа, краснуха і інш.), захворванні залозаў унутранага скарэцыі (напрыклад, панкратэаты) і, безумоўна, нервовы стрэс. Яшчэ адным фактарам рызыкі выступае узрост. Чым старэйшы чалавек, тым больш існуе падстаў апасацца цукровага дыябету.

Варта адзначыць, што павышэнне цукру ў крыві нейкі час можа не мець такіх тыповых для дыябету прычын, як смага, павышаны апетыт, частае мочаспусканне. І талікі з цягам часу чалавек звяртае ўвагу на агульную слабасць, парушэнне зроку, хуткую страту вагі, нягледзячы на каларыйнае харчаванне (пры дыябете 1 тыпу), мурдунае згойванне раўнаў. Пры з'яўленні такіх сімптомаў варта звярнуцца да ўрача і правесці з'яўленне глюкозы ў крыві. Памятайце! Дыябет — каверная хвароба. Пры адсутнасці свечасовага і належнага лячэння могуць развіцца так званыя пазнія ўсклад-

ненні — сардэчна-сасудзістая захворванні, слепата, нырчачая недастатковасць, гангрэна канечнасці.

Асноўныя прычыны лячэння цукровага дыябету — нармалізацыя парушанага абмену рэчываў, вынік — нармальнае колькасць глюкозы ў крыві. Гэта дасягаецца з дапамогай цукразніжальных лекаў, дыеты, фітатэрапіі. Апошнюю працоўца пад наглядом урача працяглы час, чаргуючы лекавыя расліны для атрымання найлепшага эфекту. Пры лячэнні травамi нярэдка з'яўляюцца магчымасці зменшыць дозы медыкаментозных сродкаў, а часам і абыходзіцца без іх.

■ Адна з самых карысных раслін для дыябетыкаў — таліпамбура (земляная груша). Ён не толькі зніжае цукар у крыві, але і паліпшае абмен рэчываў, выводзіць з арганізма шлакі. Спосаб прыгатавання: лісце або кветкі дробна парэзаць, заліць кіпенем з разліку 2 ст. лыжкі на 0,5 л вады і настойваць ноч, раніцай працідзіць праз марлю, піць па 0,5 шклянкі 4 разы на дзень.

■ Добра выводзіць цукар і фасоля: 15—20 г стручкоў кіпяціць на працягу 2 гадзін у 1 л вады, адвар астудзіць, працідзіць і прымаць па 1/2 шклянкі да ўрача 3—4 разы на дзень. Альбо: надапелыя зялёныя плады фасолі прапусціць праз мясарубку, праз марлю адціснуць сок, прымаць па 2 ст. лыжкі 3 разы на дзень.

Пачуццё локця

На пытанні чытачоў «Звязды» адказвае прафесар кафедры кардыялогіі і рэўматалогіі Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі, доктар медыцынскіх навук Тамара ЦЯБУТ.

(Працяг. Пачатак у нумарах за 7 сакавіка.)
■ Яніна, Дзяржынск. **Баліць плячо, ляжала ў бальніцы. Напісалі, што ў мяне праблема з пазваночнікам, мышачна-танічным сіндром. Калолі для абязбольвання. Але на хворую руку не магу лечы, баліць. Вось ужо два месяцы.**
— А траўма рукі была?
— Не.
— Вам трэба акрамя прапэрату для абязбольвання, прымаць прапэраты, якія здымаюць мышачны спазм, напрыклад, мідакалі. Рэцэпт вылісае доктар. Яшчэ трэба рабіць фізіятэрапеўтычныя працэдурі...

— Рабіла лазар і масаж, ад масажу стала яшчэ горш.
— На масаж можа быць абвастрэнне на другі-трэці дзень, таму ён павінен быць вельмі лёгкім. Або лепей рабіць магнітатэрапію, якая павінна быць у паліклініцы. Дарэчы, цяпер прадаюцца і спецыяльныя апараты для магнітатэрапіі ў хатніх умовах. Магніт здымае боль і спазм мышцаў. Вам трэба яшчэ прымаць прапэраты для паліпшэння мікрацыркуляцыі крыві. Гэта можа быць невялікая доза аццэцсалацылавага кіслаты. Пальцы нямеюць?
— Нямеюць.
— Падыдзіце да свайго доктара і напіраціце, каб вам пры-

значылі магнітатэрапію і лекі, якія здымаюць мышачны спазм. А разам з ім можна прымаць прапэрат для абязбольвання — дыклафенак.
— Але мне калолі той дыклафенак, 10 уколаў, нічога не дапамагае...
— Прапэрат, які вам укалолі ў мышцу, дзейнічае 2-4 гадзіны. А далей эфект заканчваецца. Таму гэтую групу прапэрату трэба прымаць рэгулярна ў таблетках. Паколькі ад іх можа пакутаваць страўнік, трэба абараняць апошні такім прапэратам, як амепразол. Распытаць пра ўсё, што я вам скажаю, свайго доктара. А пакуль нельга моцна нагрусць хворую руку. Другой рукой яе трэба прыўзняць, павернуць, дапамагчы ёй.
— Я неяк цёплую соль пры-

Прамая лінія
кладвала, дык неяк лягчы становілася.
— У такіх сітуацыях можа дапамагць цёплыня. Таму працягвайце прыкладваць цёплыя кампрэсы. Гэта таксама будзе спрыяць зняццю болю, але лячэнне павінна быць комплексным.
— А праблема ў мяне з-за пазваночніка?
— Пашкоджаны пазваночнік сіцскае нервоўная карэньчыкі. Адсюль і болі. Работа ў вас была, напэўна, цяжкая, з вымушаным становішчам.
— Я працавала на фабрыцы 26 гадоў...
— Зразумела. Так што два доктары — тэрапеўт і неўрапатолаг — павінны займацца вашай праблемай.
Святлана БАРЫСЕНКА, Воляга ШАУКО. (Працяг будзе.)

МАЦІ — УСЮДЫ МАЦІ

— Мая сямімісечная Уладка — прынцэсачка, разумніца, — з захваленнем расказвае асуджаная Наталля Трушко аб сваёй дачцы, якая нарадзілася за кратамі. Наташа толькі што перамагла ў конкурсе «Маленькая краіна», вельмі ўсхваляваная і нават не верыць, што менавіта яна прызнана лепшай маці Гомельскай выпраўленчай калоніі № 4.

Атрыманне падарунка, але ж галоўны прыз, які і для кожнай удзельніцы — вызваленне — наперадзе. Калі жанчына выйдзе разам з дачкой на свабоду і сустрэнецца з шасцігадовым сынам.

На спатканне са сваімі роднымі дзецімі яны ходзяць па парадку. Пакуль кормяць грудзямі — яшчэ разоў на дзень, пасля — два. Такі рэжым. Любое мерапрыемства, якое праходзіць за калючым дратам, зразумела, крывіцца для добрага настрою. Тым больш — конкурс, у якім жанчына можа праявіць сябе як кляпалітая маці. На сцэне — 16 філіяляў, але ж у зале — усе астатнія жанчыны. Іх дзеці таксама чакаюць і мараш, што нарэшце вернецца дадому тая, каго ніхто на свеце не замяніць. Можа, таму зала бурна рэагуе на кожны конкурс, перажывае за ўдзельніцаў. Яны, між іншым, былі адараняныя з 52 маці, дзеці якіх знаходзяцца на тэрыторыі калоніі, па выніках тэсціравання. Улічвалася таксама характарыстыка псіхалагаў, налякае атрада, стаўленне да сваіх дзяцей.

Конкурсы не надта складаныя, але ж хваляванне адбываецца. На сцэне спаваюць не маюць у агульным і ўжываюць усе тэмы і кіраванні розных устаноў. Яны прыдзірліва ацэньваюць усё, што шукаюць аднаго ўдзельніцы. Усе, хто быў у доме дзіцяці пры калоніі, адзначаюць, што ўмовы, якія тут створаны для дзяцей, даляка не кожная маці зможа зрабіць пецыць на волі, у звычайным жыцці. Педэрта дома дзіцяці Наталля Вінакурава расказвае, што звычайна жанчыны прыходзяць сюды ўжо цяжарнымі. Але здараюцца і выпадкі, калі пасля доўгатаэрміновага спаткання з мужам жывець за раджадэца менавіта тут.

Нараджаюць асуджаных у гарадскіх устаноў аховы здароўя. Дзеці, народжаныя тут, — гэта дзеці, народжаныя ва ўмовах стрэсу. Не ідэальныя ўмовы ў калоніі для цяжарнай жанчыны. Таму дзецям неабходна асабліва ўвага. Калі дзіцяці патрэбна дадатковае лячэнне — а большасць патрэбна, першасны курс лячэння яны прыходзяць у горадзе і потым — па неабходнасці. Што датычыцца адносінаў да свайго немаўляці, то не заўсёды яны адразу бываюць станоўчыя, бо жанчыны тут з розным жыццёвым вопытам, з розным узроўнем любові да сябе.

Мы робім усё, каб жанчына памату сваё дзіця, і ў нас гэта атрымліваецца.

Конкурс, у якім вызначаюць лепшую маці, стане традыцыйным, абяцае строгае кіраванне выпраўленчай устаноў. Бо ўсе зразумоўць, што пакарэнне не пойдзе на карысць, калі ў жанчыне не будзе стымулаў да ім-

нення на свабоду. Менавіта таму тут чэцвёрты год дзейнічае тэатр і зусім хутка — чарговая прэм'ера, расказвае начальнік упраўлення дэпартаменту выканання пакарэння МУС Рэспублікі Беларусі па Гомельскай вобласці Уладзімір Кандрасенка.

— Жанчына і ў месцах пазбаўлення волі застаецца жанчынай. Яе асноўнае прызначэнне — нараджаць і выхоўваць дзяцей. Яны не павінны цягнуць. Менавіта таму важна даць магчымасць маці не страціць пачуцці ў адносінах да дзяцей. Дзецям таксама патрэбна бацькоўскі клопат маці.

Кожная з жанчын, апранутыя ў аднолькавую форму пясочнага колеру з прызвічанам на грудзях, нават тыя, хто зараз пазбаўлены бацькоўскіх правоў, чакаюць вестак з волі. І калі атрымліваюць фотаздымак або паперку з абвядзенай маленькай дзіцячай далонкай, захоўваюць яе як самую дарагую рэліквію. Вялікае гора, калі дзіцяці спяўнаецца тры гады і па закону яно пакідае калонію (да сваякоў або ў дзіцячы дом), а маці застаецца адбываць свой тэрмін. І ніводна з амаль дзюх тысяч жанчын, якія па розных прычынах трапілі сюды, не жадае сваёйму дзіцяці такога лёсу, як свой. Так, і Наталля Трушко спадзяецца, што ў яе атрымаецца не трапіць сюды больш ніколі. Планау, што гэтым летам вызваліцца і нарэшце сустрэцца са сваімі роднымі на Віцебскай. А пакуль паведаміць ім аб сваёй перамозе, калі па графіку яе павядуць «на тэлефонны звянок».

Ірына АСТАШКЕВІЧ. Фота аўтара.

Зусім хутка яны разам выйдучь на свабоду.

На спатканне з маці Ванечку нясе супрацоўніца дома дзіцяці жаночай калоніі.

На спатканне з маці Ванечку нясе супрацоўніца дома дзіцяці жаночай калоніі.

■ Актывізуе абмен рэчываў цыкорыя (пры дыябете лепш выкарыстоўваць карэннішча). Спосаб прыгатавання: 1 ч. лыжку здробленай сыравіны заліць 200 мл кіпеню, кіпяціць 10 хвілін, працідзіць і прымаць па 1/4 шклянкі 4 разы на дзень.

■ Галега лекавая (казлятынік) аказвае інсулінападобнае дзеянне, таму яе прымяняюць як дадатковы сродка пры лячэнні дыябету. Спосаб прыгатавання: 1 ст. лыжку здробленай травы галегі заварыць шклянкай кіпеню, трымаць на вадэчнай лазні 15 хвілін, працідзіць і давесці атрыманы аб'ём да зыходнага гатаванняй вады; піць па 1/3 шклянкі 3 разы на дзень.

■ Карысняя для дыябетыкаў і чарніцы. Іх рэкамэндуецца ўжываць свежымі і сушанымі, а можа прыгатаваць настой з чарнічкі: 1 ст. лыжку сухага лісця заліць шклянкай кіпеню. Настой, ухутайшы, 30 хвілін, працідзіць. Прымаць па адной шклянцы 3 разы на дзень у ахалоджаным выглядзе.

Перш за ўсё дыябетыку неабходна выключыць з рацыёну цукар і ласуны і ў складзе (варэнне, джэмы, цукеркі і г.д.). Абмежаваць салодкія садавіну (вінаград, бананы, хурма, дыня, разынкі, фінікі, інжыр) і фруктовыя сокі, напоі на цукры. Замест цукру выкарыстоўваць яго замэннікі. У сувязі з вялікай рызыкай развіцця артарыяльнай гіпертаніі і нефратэпіі зменшыць ужыванне солі да 3 г у суткі, а таксама ўжыванне прадуктаў, якія змяшчаюць жывёльныя тлушчы (сметанковае масла, тлустыя сыры і т.д.). Ад іх трэба адмовіцца цалкам. Дыябетыку забараняецца гладаць. Недаданае можа выклікаць рэзкае зніжэнне цукру ў к

Каб не забытацца ў тэлефонных нумарах...

Пры размяшчэнні аб'яў у сродках масавай інфармацыі, а таксама пры ўказанні кантактных тэлефонаў у даведніках і на візітках спецыялісты РУП «Белтэлекам» раяць усім пазначыць поўны фармат набору нумару, каб пазбегнуць памылковых спалучэнняў.

Як тлумачыць у прэс-службе нацыянальнага аператара электрасувязі, у Мінску і Мінскім раёне нумарны дыяпазон нalicвае зараз тры мільёны. Многія нумары хатніх і службовых тэлефонаў распачынаюцца з «двойкі», «тройкі» і «пацёркі». Такія ж мільённыя нумарныя дыяпазоны выкарыстоўваюцца і ў сетках мабільных аператараў «МТС» і «Велком». У сувязі з ростам абаненцкай базы аператары сотавой сувязі ўвядлі дадатковыя заныльныя коды — «03» і «04». Прычым у гэтых заныльных кодах задыячынены такія ж мільённыя нумарныя дыяпазоны, як і ў заныльным кодзе «02».

Колькасць памылковых набораў стане намогач меншай, калі пры наборы міжгараднага ці мабільнага нумару з хатняга ці службовага тэлефона вы будзеце набіраць «васьмёрку» перад кодам зоны.

МТС: 8 033 6XXXXX, 8 039 2XXXXX, 8 029 5XXXXX, 8 029 5XXXXX, 8 029 7XXXXX, 8 029 8XXXXX.

«Велком»: **8 044 4XXXXX, 8 044 5XXXXX, 8 044 7XXXXX, 8 029 1XXXXX, 8 029 3XXXXX, 8 029 6XXXXX, 8 029 9XXXXX.**

«Бест»: **8 025 9XXXXX, 8 029 4XXXXX.**

Пры ажыццяўленні міжнародных звязоў з іншых краін у Беларусь рэкамендуецца выкарыстоўваць поўны фармат набору нумару: + 375 — код горада — нумар тэлефона.

Філіял РУП «Белтэлекам» — Мінская гарадская тэлефонная сетка (МГТС) паведдаліе таксама аб увядзенні 6-й катэгорыі абаненцкіх нумароў. Для тэлефонаў 6-й катэгорыі дзейнічае забарона выхаду праз «васьмёрку» на міжнародную, міжнародную сувязь, абанентаў мабільных аператараў, а таксама на платныя даведачна-інфармацыйныя паслугі. Аджукіючыне «васьмёркі» ажыццяўляюцца за жаданні ўпадільніка тэлефонаў, якія імкнучы абараніць сябе ад неапраўданых выдаткаў, напрыклад, на прычыне «злویжыванняў» квартантаў, супрацоўнікаў прадпрыемства і г.д. Абанентам, якія маюць 6-ю катэгорыю, даступны выхад на абанентаў мясцовай сувязі, усе даведачна-інфармацыйныя службы, арганізаваныя ў фармаце 1XX, а таксама выхад на службы, якія аказваюць паслугі на умовах папярэдняй аплаты.

Варта нагадаць, што раней у абанентаў «МГТС» была магчымасць устанавіць на сваім нумары 3-ю катэгорыю, якая азначае забарону выхаду на міжнародную, міжнародную сувязь, абанентаў мабільных аператараў і ўсе платныя даведачна-інфармацыйныя паслугі, у тым ліку і фармату 1XX, а гэта давала важныя службы ў даведачнага аўтавазкіла, аэрапорта, чыгуначнага вакзала, службы быту, аптэк і многія іншыя. Абаненты, якія мелі да 1 сакавіка 3-ю катэгорыю, пры жаданні могуць атрымаць доступ да платных трохзначных даведачна-інфармацыйных службаў фармату 1XX. Для гэтага ім трэба звярнуцца ў сэрвісны цэнтр філіяла «Белтэлекам» і змяніць 3-ю катэгорыю на 6-ю. У гэтым выпадку замена катэгорыі ажыццяўляецца бясplatна.

Абаненты, якія жадаюць з тэлефонаў 3-й ці 6-й катэгорыі ажыццяўляць тэлефонныя званкі праз «васьмёрку», могуць рабіць гэта з дапамогай картчанага, абаненцкага рахункаў ці сэрвіснай тэлефоннай карты, якія ўяўляюць сабой авансавыя сродкі аплаты тэлефонных размоў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Наталля МІХНЕВІЧ: «ВЫСТУПЛЕННІ МУЖА — БАЛЬЗАМ НА МАЁ СЭРЦА»

Сям'я легкаатлетаў Андрэя і Наталлі Міхневічў разам з астатнімі прызёрамі пекінскай Алімпіяды ў падарунак ад Нацыянальнага алімпійскага камітэта атрымала трохпакаёвую кватэру. Прычым самую вялікую з падараных — 92 кв.м. (у большасці алімпійскіх чэмпіёнаў трохпакаёўкі па 73 кв.м.). Атрымаць ключы на ўрачыстую цырымонію прыехала Наталля, на што віцэ-прэзідэнт НАК Генадзе Аляксеенка пажартаваў: цяпер відаць, хто гаспадар у сям'і. У інтэрв'ю Наталля расказала, хто будзе выбіраць мэблю ў новую кватэру, хто ў сям'і галоўны, на каго падобны сын Ілля і чаго каштавала ёй Алімпіада.

ФОТА БЕЛТА

— **Наташа, хто ж насамрэч гаспадар у сям'і?**
— Гаспадар — Андрэй. Мы разам з зборах у Італіі, і проста так вырашылі, што за ключамі ў Беларусь палячу я. Тым больш, дакументы, які мне здаецца, афармляліся на мяне.

— **Ды і ўсё ж ваш унёсак у алімпійскую скарбонку больш важкі — у вас сярэбраны медаль...**

— Не-не, ні ў якім разе мы гэтак не лічым. Спорт і сям'я — розныя рэчы. Так не бывае, што сёлета я выступіла лепш, значыць, я буду камандаваць. У нас усё разам. Мы ў сям'і адно з адным не спаробімаем. Ён — мужчына, я — жанчына. А дагэтанні ў спорце — нашы агульныя, сямейныя. Я шчаслівая за Андрэя, радуецца яго дасягненням, як сваім. Нават за ўласныя так не радуецца, як за яго. Калі ён выступае добра — гэта бальзам на маё сэрца, значыць, усё будзе добра.

— **З кім зараз ваш сын Ілля?**
— З бабуйлю, у Бабруйску. Бабуйлю яго з першых месяцаў гадалі, таму ён ахвотна едзе да іх у гасці. Любіць і адну бабуйлю, і другую, і дзядулю. Мы самі з татам, зражумела. Мы не ставім пытанне: чый ты сыноч — мамін ці татаў. Ён Андрэя пры любой магчымасці ахвотна абдымае і цалуе. Ідзе з лёгкасцю і да майго трэнера. Адым словам, Ілля не матчыны сыноч. Ён у нас «сын палка» — яго выхоўваюць усе.

— **Плануеце хутка пераехаць у новую кватэру?**
— Гэта кватэра стала для нас нечаканасцю. Мы спадзяваліся, што атрымаем, але вялікіх планаў не будавалі. Зразумела, хочацца пашырць сваю жылплошчу. Зараз мы жывём у двухпакаёвай кватэры, і калі да нас прыедзца бабулі, мецца зусім не хапае. У найбліжэйшы час падумаем пра пераезд. Вельмі прыемна, што пра нас клопачыцца. Калі ўзгадаць, які цяжкі перадалімпійскі год быў і ў мяне, і ў Андрэя, то цяпер я радуецца, што гэтая праца была не дарэмна.

— **Ваш выпадак у спорце даволі рэдкі — нарадзіць дзіця менш чым за год да Алімпіяды і зававаць сярэбраны медаль на гэтых спаробітвах...**

— Скажыце, што было складанае і нічога не скажыце. Цяжка было і дзіця адарваць ад груззей, бо разумееш, што для яго гэта неабходна. Цяжка было даказаць усім, што гэта магчыма — так хутка вярнуцца ў вялікі спорт. Я бачыла, што вакол стаяўца скептычна да майго намеру пад'ывацца да Алімпіяды, з усмешкай глядзячы на мае намаганні. Прычым літаральна ўсе. Гэта будай самае складанае і непрыемнае. Калі Іллі быў месяц, я пачала трэніравацца. Калі яму было чатыры з паловай месяцы, перастала карміць грудным малаком, бо былі неймаверныя фізічныя нагрукі, і ён цягнуў усе сокі, да таго ж бяссонныя ночы — гэта была ядзерная сумесь. Каб зразумець мяне, праз гэта трэба прайсці. Калі мне расказвалі спартсменкі, які гэта адбываецца, я слухала, як гэта цяжка, і думала: нічога, справімся. А калі пачала «спраўляцца», не разумею, які я тады ўвогуле вытрымала... Калі Іллі быў месяц чатыры гады, папкілі на дапамогу бабуйлю — Андрэй тады пачаў рыхтавацца да зімовага сезона, яму трэба было аднаўляцца і адсыпацца, у мяне свае нагрукі.

— **Хто больш выхоўвае Ілля — мама ці тата?**
— Андрэй. Прычым вельмі часта ён проста мяне спыняе, каб я занадта не раздурыла. Андрэй больш цвяроза глядзіць на рэчы, робіць мне заўвагі, маўляў, тут траба было не так і там не гэтак. Па характары Ілля больш падобны ўсё ж на мяне. Я разумею, што на многія рэчы ён рэагуе гэтак жа, як і я. Такі ж неярлівы, гэтак жа хутка яго можна раззлаваць, такі ж непаседлівы — гэта ўсё ад мяне. Андрэй у дзяцінстве быў спакойны.

— **Зараз таксама?**
— Не заўсёды. Ён лёгка на пад'ём, што для мяне вельмі важна. Усе рашэнні мы прымаем разам. Штосьці адбываецца, мы абмяркуюем і вырашаем, як быць. Андрэй не з тых мужчын, якія кажуць: будзе так, як я скажу.

— **Хто будзе выбіраць мэблю для новай кватэры?**
— Таксама разам, зыходзячы з нашых патрэбаў. Андрэй жа вельмі высокі, яму патрэбна вялікая мэбля. Густы ў нас супадаюць. У нас так не бывае, што я хачу руховаю канапу, а ён — класічную.

— **І якія ў вас кананы, калі не скарот?**
— Класічныя, бэжавыя.

— **Адзенне мужы вы выбіраеце?**

— Якраз — не. Звычайна ён самастойна набывае. Можна нават і мне штосьці параць. Ідзём з ім па краме, ён што-небудзь убачыць і кажа: мне здаецца, табе гэта падыходзіць. Я на тую рэч і не паглядзець б і нават, жаху: не, мне не падыходзіць. Андрэй настойвае на прымерцы, і ў выніку я бачу, што аўтапраўды рэч мне пасуе. Затое аўтамабіль я выбрала самастойна, без Андрэя. Адзенне для Іллішчы выбіраем разам, а васьці цацкі — у асноўным я. Андрэй сварыцца, што ў нас іх і так зашмат. А я, калі адчу ў краме, пацхну што-небудзь абавязкова набуду...
Алена АУЧЫННІКАВА.

Муз-news

«Atlantica»: смак забароненага плода

І слухачам яго таксама прапануе — у выглядзе паўнафарматнага альбома «Табоо», выхад якога чакаецца вясной. Гэта ўжо трэцяя па ліку пласцінка, якая гурт выпускае з зайдроснай рэгулярнасцю — праз два гады (два папярэднія альбомы, «Heavenly» і «Urbanoïd», выйшлі ў 2005 і 2007 гадах адпаведна).

«Наш папярэдні матэрыял быў празмерна складаным і занадта канцэптуальным. Гэты факт адзначала большасць крытыкаў і мы шмат у чым з імі згодныя, — каментуе лідар праекта Алекс Дэвід. — Новая песьня атрымалася больш лёгкімі для ўспрымання і значна больш падобнымі на тое, што гурт рабіў раней. Чаму вырашылі назваць альбом «Табоо»? Напэўна, таму, што тэма забароненага плода блізка кожнаму чалавеку з часоў Адама і Евы, а лірыка новых песьняў пэўным чынам звязаная з нашымі «нелга» — пацучыёвымі, рэлігійнымі, жыццёвымі... Восі і на гэты раз мы рыхтуемся паршчыць табу».

Папярэдняй датай выхаду альбома музыканты называюць 10 сакавіка.

«БЕЗ БІЛЕТА»: рэпетыцыя новага альбома

Таксама ў красавіку чакаецца выхад дыска ў гурта «БЕЗ БІЛЕТА». Адметнасць у тым, што гэта будзе першы афіцыйны альбом, выдданы ў Расіі — выпускаю яго займаецца кампанія M2. У падтрымку альбома неўзабаве адбудзецца прэм'ера відэакліпа на песьню «Good-bye», знятая беларускім рэжысёрам Аляксеем Церахавым. А паралельна гурт займаецца падрыхтоўкай наступнага — чацвёртага — альбома, які беларускім слухачам будзе прэзентаваны вясенню 2009 года. Зрэшты, некаторыя песьні ёсць магчымасць пачуць яшчэ да запісу. Сваеасабліваю адрытку рэпетыцыю будучага альбома гурт правядзе 29 сакавіка, падчас вялікага сольнага канцэрта ў КЗ «Мінск». «Выкананне на канцэртах лепш за ўсё дапамагае ўбачыць, ці ўдалую форму выканання мы выбралі, ці чапляе песьня слухача, — лічыць лідар гурта Віталь Артсц. — А галоўнае — заўжды цікава граць для сваёй публікі штосьці новае. Так што прыходзіць, наладзім мiстычны сеанс харавых спеваў!»

Улада: топлес дзела мастацтва

Спявачка Улада апошнім часам ахвотна расказвала журналістам пра расстанне з прадзюсарам Сяргеям Ждановічам, пра перамены ў асабістым жыцці. А цяпер вырашылася на яшчэ адзін рызыкоўны крок — у новым кліпе на песьню «Больш не трэба» па прыкладу Ані Шаркувай знялася топлес.

«Больш не трэба» — гісторыя пра тое, як доўга мы, дзяўчаты, можам цярэць, але аднойчы цярэпне заканчаецца, і мы спыняем неж

Патрэбныя адносіны. Так што песня вельмі жыццёвая і, мабыць, многія пазнаюць у ёй сябе», — мяркуе Улада. Пра свой першы вопыт здымак топлес артыстка расказвае, што было і цікава, і страшнавата — маральна падтрымлівала толькі тое, што дзяўчаты з балета таксама пагадзіліся распрануцца. Вынікам усё каманда задаволеная: «Па-мойму, атрымалася вельмі зрытнача, а галоўнае — не пошла. Хопіць быць кансерватыўнай, трэба здзіўляць, развівацца!»

«Лекі ад меланхоліі»: хочам і гаворым!

Пакуль дзяўчаты адна за адной правакуюць відэакліпамі, суровыя мужчыны ўвогуле не саромеюцца ў праўленні пацучыя і жаданія. Новая песьня гурта «Лекі ад меланхоліі» адрытка заявіла: «Я цябе хачу».

Пакуль рэдакцыяністы раздумваюць, ці выпускаць у эфір гэта хуліганства, песню спакойна можна паслухаць на афіцыйным сайце гурта <http://omproject.com> — тым больш, сайт таксама абнаўлены. Для зручнасці карыстальніц усё інфармацыя пра гурт упарадкаваная і падзеленая па эмісцэ: тэксты песьняў, mp3, фота, кліпы і г.д. «Эпапея з сайтаў цягнулася шмат гадоў, наша старонка перажыла некалькі тэхнічных і мільён дызайнерскіх рашэнняў, — распадае саліст гурта Яўген Салдаценка. — Цяпер мы вырашылі спыніцца на сімпліцы і даступнасці для прыхільнікаў. Добрым ці дрэнным атрымаўся сайт, меркаваць яго наведвальнікам, а я ўсё меркаванні абцяю рэгулярна чытаць і адказваць на крытыку».

Тым часам на песьню «Я цябе хачу» здымаецца кліп, прэм'ера якога папярэдне заплачанавая на красавік — гэтаксама, як і выхад чацвёртага альбома калектыву. Словам, другі месяц вясны сёлета абцячае быць надзіва ўраджайным...

Георгій Калдун: крёмінальная лірыка

Спявак, вядомы сваім лірычна-іранічным амплуа, наважыўся на эксперымент — запісаў саўндтрэк да крёмінальнага серыя «Сёмы аддзел». Здымаў гэтую шматсерыйку вядомы рэжысёр Уладзімір Янкоўскі па замове тэлеканалі НТБ, ён жа прадумваў музычнае аздабленне. Праўда, вельмі сумняваюся, ці зможа хто з беларускіх артыстаў выканаць задуманае — праспяваць эмацыянальна, экспрэсіўна і максімальна «па-мужчынку», у стылі Лепса і Наскова. Але, праслухаўшы дэма-запісы Георгія Калдуна, рэжысёр сумняваюцца перастаў і зацвердзіў песьню.

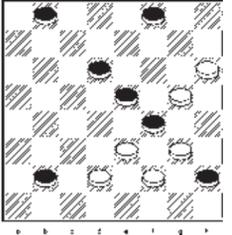
«Гэта песня стомленая ад жыцця чалавека, які задае пытанні не суразмоўчу, а сам сабе, і ў прынцыпе адказаў не чакае. Мы некалькі разоў перапісалі яе, шукалі патрэбныя інтанацыі, танальнасць, — уздагадае Георгій Калдун. — Павіна было стварыцца ўражанне, што выканаўца — не малады чалавек, а мужчына з сур'ёзным жыццёвым багажом, здольны выказаць свае эмоцыі і перажыванні. Я пастараўся зрабіць гэта менавіта так».

Што і як атрымаўся — можна будзе пачуць ужо ў хуткім часе, калі серыял «Сёмы аддзел» стартуе на тэлеканале НТБ.

Вядучая рубрыкі Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

ШАШКІ

Аб'яўляем яго з нормай першага спартыўнага разраду па шашках і на прызы майстра спорту Дэмітрыя Камчыцкага, якому належыць усе 18 заданняў. Падаём першыя тры з іх:

№ 1. БЕЛЫЯ: d2, e2, f2, g2, f3, g4, h4 (6). ЧОРНЫЯ: d2, b8, d6, e5, f4, f8, h2 (7).
№ 2. БЕЛЫЯ: b6, c7, d4, d6, f4, h6 (6). ЧОРНЫЯ: a5, b4, f8, g5, g7, h2, h4 (7).
№ 3. БЕЛЫЯ: b4, d6, e7, f6, g5, h6 (6). ЧОРНЫЯ: a3, b2, b6, c5, d2, f8, g3 (7).

Ва ўсіх камбінацыях белыя пачынаюць і выйграюць. Сааўтарам іх з'яўляецца Сяргей Фурманаў (Магілёў) — выкладчык Беларуска-Расійскага ўніверсітэта, кандыдат тэхнічных навук. А Дэмітрый Камчыцкі — токар-універсал завода «Тэхнапрылада». Любоў да шашачнай кампазіцыі прывяла рабочага і вучонага да іх творчай садружнасці. Вось як бывае!

Тэрмін для адказаў звычайны — два тыдні. Напіраючы іх на адрас: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».

Пад рэдакцыяй майстра спорту Мікалая ГРУШЭўСКАГА

У ФЕДЭРАЦЫІ ШАШАК

Па выніках справядачна-выбарнай канферэнцыі ў склад яе выканкама ўвайшлі міжнародны громайстар, двойчы віцэ-чэмпіёнка свету па шашках-100 сярэд жанчын Ірына Пашкевіч (старшыня), арбітр ФМЖД Аляксандр Аніска і майстар ФМЖД Віталь Варушыла (намеснік старшыні), майстар спорту Павел Шацкаў (адказны сакратар), міжнародны громайстар, двойчы чэмпіён свету па шашках-64 Андрэй Валюк, а таксама такія шашачныя аўтарытэты, як Мікалай Кадзесніцаў, Марына Навіцкая, Кірыл Хайноч, Людміла Толчыкава, Уладзімір Масейчук, Ганна Барыскі і Георгій Бутрым (члены выканкама). А. Аніска будзе адказваць за развіццё ў распубліцы рускіх шашак, В. Варушыла — міжнародных.

ЧЭМПІОНАТ НАВАПОЛАЦКА-9
Ён праходзіў па шашачнай кампазіцыі і быў адкрытым. У ім перамаглі: 1. П. Шклюдэў (Наваполацк), 2. Р. Шахметаў (Расія) і 3. В. Шульга з Мінска (раздзел праблем-64), 1. М. Левандоўскі (Украіна), 2. А. Маісеў (ЗША) і 3. Р. Шахметаў (міні-праблемы100), 1. А. Увараў (Украіна), 2. Г. Андрэў (Латвія) і 3. Д. Камчыцкі (праблемы-100), 1. П. Шклюдэў, 2. А. Лук'янаў (Расія), 3. Д. Камчыцкі і 4. М. Грушэўскі (эцюды-64).

У самым масавым і прадстаўнічым жанры праблем-64 выдатнымі прызнаны дзве камбінацыі, якія атрымалі па 8 ачкоў па эмісцэ: № 1 (П. Шклюдэў). БЕЛЫЯ: a1, a5, b6, c1, d6, e5, f6, g1, g5, h6 (10). ЧОРНЫЯ: a7, b4, c3, d2, d4, e3, f8, h2, h4, h8 (10).
№ 2 (П. Шклюдэў). БЕЛЫЯ: a1, a5, b6, c1, d6, e5, f6, g1, g5, h6 (10). ЧОРНЫЯ: a7, b4, c3, d2, d4, e3, f8, h2, h4, h8 (10).
№ 3 (П. Шклюдэў). БЕЛЫЯ: a1, a5, b6, c1, d6, e5, f6, g1, g5, h6 (10). ЧОРНЫЯ: a7, b4, c3, d2, d4, e3, f8, h2, h4, h8 (10).

БЕЛЫЯ: 5, 23, 28, 33, 37, 41, 42, 43, 48, 50 (10). ЧОРНЫЯ: 7, 9, 13, 25, 26, 27, 34, 36, 39, 44 (10). Перамога белых.

Працяг тэмы

Са слімакамі разабраліся. На чарзе жабы?

У нашай газеце, а таксама іншых выданнях былі надрукаваны матэрыялы, у якіх аўтары аддавалі ўвагу жабам (азёрнай, сажалкавай, зялёнай) і выказалі думку, што мы маглі б пастаўляць мяса гэтых земнаводных на экспарт, а калі падысці да справы грунтоўна і паставіць развядзенне на прамысловую аснову, то жабы, быццам бы, могуць стаць «залатой жыллай». Думаю, што не ўсё так проста.

Некалькі гадоў таму, калі ў нас пачалася масавая нарыхтоўка сілімакоў, мне давялося на гэтую тэму пісаць. Тады з'явілася магчымасць экспартаваць гэтых малюскаў, і ў некаторых абласцях пачалі актыўна іх збіраць. У старадаўніх парках вінаградных слімакоў хапала, бо наш чалавек да іх спрэд-веку не меў цікавасці. Але калі за сілімакоў пачалі плаціць грошы, то тыя, хто перабіваўся выпадковай працай — збіраў макултуру і металалом, а ў сезон грыбы і ягады — пераклучыліся на сілімакоў, ды і не толькі яны.

На нарыхтоўчым пункце каля чыгуначнага вакзала «Баранавічы-Палескія» давалося бачыць скрынкі са слімакамі. Уразіла тое, што вялікая колькасць малюскаў не мела таварнай масы. Слімакі былі памелам у гузік ад кашулі. Тыя, хто іх збіраў і хто прымаў, на гэты факт не звярталі ўвагі.

У парку былой вёскі Радзівілілонты Клецага раёна пабывалі зборшчыкі сілімакоў. Калі не прыглядацца, то ў парку ўсё, быццам бы, як раней, але адначасна, што на зямлі і калі дрэваў ужо няма сілімакоў, якія з'яўляліся неад'емнай часткай парку — экалагічнай сістэмы.

Калі на збор сілімакоў далі дазвол, то нехта павінен быў трымаць сітуацыю пад кантролем. Не вырабаць вінаградных сілімакоў падчыстую, а пэўны праэнт пакідаць. Збіраць толькі таварныя малюскі, якія мелі вызначаны памер і вагу.

Нейкі прадпрыемальнік з Гродна стварыў цэлую сетку нарыхтоўчых пунктаў, і не скажу пра ўсё вобласці, але па Брэстчыне, Гародзеншчыне і Міншчыне зборшчыкі сілімакоў прайшліся вельмі шчыльна. Не будзе дзіўна, калі неўзабаве паставяць пытанне аб уяненні гэтага віду малюскаў у Чырвоную кнігу. Калі чалавек хоча займацца пастаятай сілімакоў на экспарт, то найперш павінен застаць іх вырошчваннем. Напачатку ўкладзіць грошы ў справу, а затым мець дывідэнды, які гэта робяць на Захадзе. Там не тое што сілімакоў збіраць, а нельга нават лічыць і парак зграбаць. У нас чамусьці ніхто вырошчваннем сілімакоў займацца не хоча, ва ўсім разе пра таёе чучэ не даводзілася.

Унікальнасць беларускай прыроды ў тым, што ёсць рэгіёны, дзе яна засталася неканрутай, а некаторыя жылыя арганізмы існуюць у наваколным асяроддзі мільёны гадоў.

Не будзем забываць, што ў прыродзе ўсё вывешана і ўраўнаважана. Умішанне ж чалавека ў экалагічную сістэму вядзе да непрадказальных наступстваў. І той крок, які на першы погляд здаецца бяскрыўдным неўзабаве можа ператварыцца ў інтэрвенцыю супраць прыроды.

Слімакамі ніхто не займаўся, і нельга скажыць, як паўплывае на наваколнае асяроддзе іх знікненне. А вась з жабамі гэты ланцужок прасачыць працэй.

Здавалася б, што такога добра, як жабы, у нас хапае. Гэта на Захадзе з імi праблема, там нават рапуч на развод закупаюць, бо ведаюць, якая ад іх карысць. А нам нахонт земаводных турбавацца не выпадае. Толькі гэта не так. Паўвека назад, сапраўды, нашы вадаёмы і лугі кішэлі жабамі, але татальнае меліярацыя (гамовак не ідзе пра тое, што кельска гэта ці добра), а яшчэ шырокае выкарыстанне мінеральных угнаенняў і хімікатаў звялі земаводных да мінімуму. Па экасістэме быў нанесены цяжкі ўдар. Дарчы, Захад даўно прайшоў гэты шлях, і цяпер там спяхаліліся.

У тыя часы ў кожнай вёсцы гнездаваліся буслы, здаралася, што на некалькі пар, а сёння на некалькі вёсак — адно гнездо. Палеская глыбінка пакуль выключанне. Напрыклад у в. Будча Гандзвіцкага раёна буслянык з пятнаццаць. На многіх сплахх электралініі па цэнтральнай вуліцы — гнезды. Там бусла яшчэ прывольна, але чым далей ад Палесся, тым меней бусоў.

Земаводныя з'яўляюцца асноўным кормам гэтых птушак. І хоць буслы могуць уплываць паўзучоў ці грызуноў, але гэта як выпадае. Падчас жыцця можна бачыць, як буслы ходзяць за камбайнамі, і гэта не ад сытага жыцця. Ды і чайкі ляцяць над вярхам за трактарам, бо галодныя. Даводзілася ба-

чыць, як у неспрыяльных гады буслы выкідвалі птушчаня з гнезда — пакадлі адно-два, а астатніх — уніз.

Найперш ад колькасці земаводных залежыць папулярнасць буслы птушак з чорнай меткай. І калі ў нас узнікне мода на аллю жабаў для экспарту, то ахвотных збіраць на гэтым бізнэсе хопіць. Тыя хто збіраў сілімакоў, пераклопача на жабаў. І пакуль справа дойдзе да прамысловага развядзення земаводных — буслы з галоў вымруць.

Усё завязана на цане. Як толькі закупачна цана на чарніцы і журавіны рэзка вырасла, адразу ж народ хлынуў у лес і на балота. У ход пайшлі скрабкі, ягаднікі пачалі вышчынацца. Забаронена і лісці збіраць, калі ў дыяметры яны меншыя за сантыметр, а

ПОТ І СОЛЬ ШАХЦЁРСКАЙ СПРАВЫ

Сяргей ЛІТВІНЕНКА: «Раз-пораз прыходзіш стомлены дадому, нібыта самы час адпачыць, заняцца хатнімі клопатамі, але ўсе думкі — па-ранейшаму там, у шахце. І тады разумееш: ты яе па-сапраўднаму любіш і проста не можаш без яе жыць»

Адна з найбольш вядомых «візітак» Беларусі за мяжой, важкая і стабільная крыніца бюджэту нашай краіны, горадаўтваральнае прадпрыемства Салігорска — усё гэта даўно і не без падстаў стала характарыстыкамі Рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Вітварчае аб'яднанне «Беларуськалій». Аднак пры гэтым не сакрэт: па-сапраўднаму «залатая» калійная соль не з'яўляецца проста так. Бо перш-наперш яна — вынік штодзённай і цяжкай працы шахцёра.

Калі шчыра, не было ні рамантыкі, ні імкнення зарабляць вялікі грошы, пытанні, дзе працаваць, па сутнасці не ўзнікалі, — адзначае Сяргей Літвінёнка. — Справа ў тым, што ў шахце працавалі і мой бацька, і дзед. І крэсцямейныя традыцыі вырашылі ўсё.

Прычым не аднойчы. Напрыканцы 1980-х гадоў, калі стаў пашырацца кааператыўны рух, ён звольніўся і паспрабаваў сябе ў новай ролі. Аднак у рэшце рэшт не вытрымаў, вярнуўся ў шахту. Каб зноў працаваць на выемцы, а неўзабаве — і ўзначаліць адну з лепшых аб'яднанні брыгад.

— Брыгадзірскі хлеб не салодкі, і можна нават сказаць, што пакаштаваць яго мяне ўгаварылі, — кажа Сяргей Літвінёнка. — У брыгадзе больш за дваццаць чалавек, у кожнага свой характар, свае праблемы, а сапраўдны шахцёр хаваць уласныя думкі ніколі не будзе — калі што не так, скажа усё прамі і адразу. Да таго ж я дакладна ўяўляў, што да брыгадзіра — патрабаванні асаблівыя. І кантраляваць кожнага па хвілінах тут проста немагчыма — работа ідзе па зменах, у якія ўходзяць па 3-4 чалавекі. Словам, сумненні сапраўды былі. Але прыйшлі і вынікі, а ці не галоўны з іх — стабільнае выкананне плана.

Дарэчы, калі аб выніках, то трэба ўгадаць даволі цікавы факт. Літаральна ў студзені Сяргей Юр'евіч як адзін з лепшых работнікаў «Беларуськалія» быў узнагароджаны медалём «За працоўныя заслугі». Узнагарода, вядома, асабістая. Але ён заўважае, што яе трэба лічыць не інакш як ацэнкай працы ўсёй яго брыгады з 8 горнага ўчастка Другога рудаўпраўлення, і асабліва таварышаў-калег Алега Сцешыца, Ігара Івашкевіча, Сяргея Месніка, Юрыя Бурбаса. Бо з імі — «заўсёды надзейна».

мантажу і дэмантажу камбайна — толькі адна з асаблівасцяў працы. Асноўны і зноў-такі пастаянны клопат — абслугоўванне. Нішто ў гэтым свеце не вечнае, а тым больш у горнай справе. Бывае, часткі машыны ламаюцца, выходзяць са строю, і тут трэба вызначыць, што здарылася, а пасля ліквідаваць усё непаладкі. Між тым, як зрабіць гэта хутка, можна меркаваць толькі па адным — даўжыня комплексу складае... адразу 17 метраў.

Сяргей ЛІТВІНЕНКА разам з брыгадай — машыністамі горных выемачных машын Віктарам СУШКО, Ігарам ІВАШКЕВІЧАМ і горнарабочым ачышчальнага забойа Дамітрым ПАЛУЧЭНЕМ.

Грошы — далёка не ўсё

Параўнальна нялепшы заробкі, больша працягласць водпуску, магчымасць выходзіць на пенсію датэрмінова — праз 20 гадоў работы ў забой. Аб гэтых «бонусах», што вызначае для шахцёраў наша заканадаўства, ведаюць амаль усё. Мала хто здагадваецца аб іншым: за што, па вялікім рахунку, даюцца падобныя «прывіллі»?

Працоўная змена шахцёра ў забой складае 6 гадзін. Увесь гэты час побач толькі некалькі калег. Тады як над галавой — пласт зямлі ў 440-600 метраў. І так са зменамі ў змену.

— Ці страшна? Ведаецца, чалавек прызвычайваецца да ўсяго, а бывае сапраўды па-рознаму, — заўважае Сяргей Літвінёнка. — Шахта — заўсёды зона павышанай рызыкі, пры ўсім сучасных мерах бяспекі, на жаль, тут амаль немагчыма што-небудзь спрагназаваць, загадзя прадуладзець форс-мажорныя сітуацыі. Зрэшты, дзеля справядлівасці варта зазначыць: дзякуй Богу, надзвычайна здарэнні адбываюцца рэдка.

Можна сказаць, што ў нечым ім пашанцавала, брыгада Сяргея Літвінёнкі вядзе распрацоўку вышыняў 2 метры 15 сантыметраў, ёсць магчымасць стаць у поўны рост. Бо ёсць лавы вышыняў па 90 сантыметраў. Кіраваць камбайнам тут рэальна толькі паўзком, нягледзячы на ​​сродкі індывідуальнай абароны, усё калені потым у сінках. Але гэта не самае горшае. Большасць

шахцёраў маюць праблемы з нагамі і спінай, ад частых перападаў ціску ў многіх «нагадаваюць» аб сабе сардэчна-сасудзістыя захворванні, ад пылу церпяць лёгкія. Прафесія шахцёра даўно лічыцца самай небяспечнай і свеце. І, зразумела, не без падстаў.

— Так, грошы — справа нялішня, але ёсць магчымасці зарабляць нашата прасцей, — мяркуе Сяргей Літвінёнка. — Таму казаць, што на першым плане знаходзіцца выключна матэрыяльны бок, нельга. Калі шчыра, раз-пораз прыходзіш стомлены дадому, нібыта самы час адпачыць, заняцца хатнімі клопатамі, але ўсе думкі — па-ранейшаму там, у шахце. І тады разумееш: ты яе па-сапраўднаму любіш і проста не можаш без яе жыць.

— Так, грошы — справа нялішня, але ёсць магчымасці зарабляць нашата прасцей, — мяркуе Сяргей Літвінёнка. — Таму казаць, што на першым плане знаходзіцца выключна матэрыяльны бок, нельга. Калі шчыра, раз-пораз прыходзіш стомлены дадому, нібыта самы час адпачыць, заняцца хатнімі клопатамі, але ўсе думкі — па-ранейшаму там, у шахце. І тады разумееш: ты яе па-сапраўднаму любіш і проста не можаш без яе жыць.

Галоўнае, калі чакаюць

Добрае здароўе, адсутнасць праблем са зоркам і слыхам, здольнасць да канцэнтрацыі ўвагі, хуткая рэакцыя, кемлівасць — вось далёка не поўны спіс «патрабаванняў» да гарняка. Прынамсі, не менш

важнай умовай для паспяховай работы становяцца моцныя нервы.

— Калі ёсць якія-небудзь праблемы, зразумела, мы думаем не аб рабоце, а перш-наперш аб тым, што засталася на версе. А адсюль узнікае рызыка памылка, — зазначае Сяргей Літвінёнка. — Вось чаму я заўсёды быў перакананы: галоўнае — гэта сям'я. Маёй сям'і ўжо 26 гадоў, і я вельмі ўдзячны жонцы за ўсё. Жонка шахцёра — што жонка марак. І кожны раз яна просіць, каб пасля выезду з шахты адразу ж абавязкова патэлефанаваў дадому. Бо хвалюцца, верыць, чакае — па-іншаму, пэна, нельга.

Сям'я — гэта яшчэ і дачка. Яна закончыла БНТУ, зараз працуе і жыве ў Мінску. Таму адна з мараў Сяргея Літвінёнкі — пакаляхаць уласных унукаў. А плюс да таго хочацца... рабіць сваю справу сумленна. Так, «каб і пасля выехду на пенсію ніхто і ніколі не сказаў кепскага слова».

Матэрыял падрыхтавалі Віктар ПАЗНЯКОЎ, Андрэй КОВЕЛЬ. Фота Уладзіміра ТРУХАНА.

УНП 600122610.

Традыцыі вышэй за ўсё

Ён нарадзіўся ў горадзе Кіраўск на Кольскім паўвостраве, пэўны час жыў ва Украіне і на Чукотцы, але звязу свой лёс з Салігорскам. Менавіта тут Сяргей Літвінёнка закончыў горна-хімічны тэхнікум па спецыяльнасці тэхнік-нафтавік і распачаў кар'еру свідравальшчыка ў геалагічным аддзеле Другога рудаўпраўлення «Беларуськалія».

Праўда, сама па сабе гэта кар'ера працягвалася нядоўга, ужо праз год прымятацца рашэнне атрымаць шахцёрскую прафесію. Такім чынам, спачатку ён становіцца горнарабочым на ачышчальным забой, а затым — машыністам горна-выемачнага камбайна.

Калія пульт кіравання камбайнам «СП-500С».

Камп'ютар чалавека не заменіць

У салігорскіх шахтах усё мала падобна на натуралістычныя малюнкі Эміля Заля. І не таму, што шахты гэта не вугальныя, а сальныя. Галоўнае ў іншым — кірка і тачка назаўсёды адшлі ў нябыт. Сёння ўсё вырашае тэхніка, галоўным чынам, горна-выемачны камбайн, што ў правым сэнсе «утрымаецца» ў глыбы зямлі. Кіраваць такой машынай, заўважае Сяргей Літвінёнка, нібыта няцяжка. Тут стаяць камп'ютары, якія кіруюць працэса-

У Кастуся на Бацькаўшчыне

(Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.)

Якраз сёння, 10 сакавіка (па старым стылі) 1864 года ў Вільні на шбеніцы турмы ў Лукішках спынілася жыццё 26-гадовага рэвалюцыянера-дэмакрата, мужнасцю якога немагчыма не захапіцца. Ён пайшоў на смерць, не выдаўшы ніводнага з папелінікаў-паўстанцаў, не адмовіўшыся ад барацьбы з прыгонніцтвам і царскім самаўладдзем, не адаркыўшыся ад ідэй, што зямля павінна належаць сялянам. Кастусь Каліноўскі з тых, хто высока ўзняў нацыянальную годнасць беларусаў. Радкамі галеты «Мужыцкая праўда» малалды патрыёт заклікаў: «Каб на век вядоў народ наш быў вольны і шчаслівы, ...сейце поўнаю рукою, не

Памятны камень з мемарыяльнай дошкай ва ўрочышчы Якушоўка на месцы сядзібы Каліноўскіх.

люшчянер. У гарадскім гісторыка-краязнаўчым музеі частка экспазіцыі прысвечана Каліноўскаму і яго папелінікам. Гарадская вуліца і адна са школьных устаноў райцэнтра названы ў гонар яго земляка-патрыёта. На прыкладзе Свіслачы можна шмат чаму вучыцца, хоць і тут яшчэ нямаюць працы па ўшанаванні славетнага імя.

З дзясятка кіламетраў на поўдзень ад райцэнтра знаходзіцца ўрочышча Якушоўка. Толькі рэшткі ліпавай прысад сведчаць пра колішні фальварак Каліноўскіх. Тым не менш месца не забытае, не кінутае ў бездань часу. Ёсць парослы хвойкамі падмурак — рэшткі жылга дома ці ткацкай фабрыкі. Каліноўскія жылі тут з 1849

МЫ РАДЫ ЗА ВАС Чэрыкаўшчына — са звяздоўскім тэлевізарам

Галоўны прыз — тэлевізар нашай падпісчыцы Людміле АНАНІЧ уручае старшыня Чэрыкаўскага райвыканкама Мікалай КАДАЦЕНКА.

(Працяг. Пачатак у нумары за 7 сакавіка.)

Вяном чарговага выезду звяздоўскай «брыгады» журналістаў з каштоўнымі прызамі стаў горад Чэрыкаў, што на Магілёўшчыне. Загадзя была да сягнута дамова, што фінал акцыі па ўручэнні каштоўнага прыза для нашай падпісчыцы Людмілы Ананіч пройдзе ў До-

сандрэўна Ананіч сказала нямаюць прымем шчырых слоў у адрас найстарэйшага беларускамоўнага выдання. Упэўнены, што ў старшын мясцовага райвыканкама Мікалая Кадаценкі, які з задавальненнем уручыў тэлевізар «Візія» сваёй зямлячцы, у дэпутата Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ Аляксандра Разганава, што прымаў удзел у рабоце сесіі, а таксама ў астатніх удзельнікаў гэтага мерапрыемства, склаліся станоўчыя ўражанні аб газеце «Звязда», якая заўсёды імкнецца «сіці ў народ» да сваіх падпісчыкаў.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ. Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Гадзіннік з лагатыпам «Звязды» (на здымку ён у руках кіраўніка справам Наталі КІСЯЛЁВАЙ) будзе бачыць усё наведвальнікі Чэрыкаўскага райвыканкама.

«ПАГАРЭЛІ» НА ГЕРАІНЕ

Гэта злавачыная група, у якую ўвайшлі ляснік Светлагорскага лясгаса (дэпутат сельсавета), адзін непрацоўчы і дзве маладыя жанчыны, адна з якіх была раней асуджанка, дзейнічала ў Светлагорскім раёне з верасня мінулага года. Яны займаліся пастаяўкай і збытам гераніў ў буйных памерах, наладзіўшы канспірацыю. Аднак, калі і вяртацца ні ўціца...

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЗАГІНУЎ АД СВЕЧКІ

У вёску Насовічы Добрушскага раёна 73-гадовы мужчына, які зімой жыў у сястры ў райцэнтры, прыехаў наведваць свой дом. Ён не стаў карыстацца святлом, а запаліў у хаце свечку і прылёг адпачыць. Супрацоўнікі МЧС мяркуюць, што пажар адбыўся менавіта ад пакутнага гарэч агеньчыка. Калі на сталым чалавек загарэўся адзенне, ён спрабаваў вырвацца з дому, але не змог.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ПРЫ ЗАМЕНЕ ІЗАЛЯТАРАЎ

Каля вёскі Патапавічы загінуў электрамонтёр Іванаўскіх РЭС, які з'яўляўся фізіялам РУП «Брэстэнерга».

Ён праводзіў замену ізалятараў на высокавольнай лініі і атрымаў удар электрычным токам. Пракуратура праводзіць праверку.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

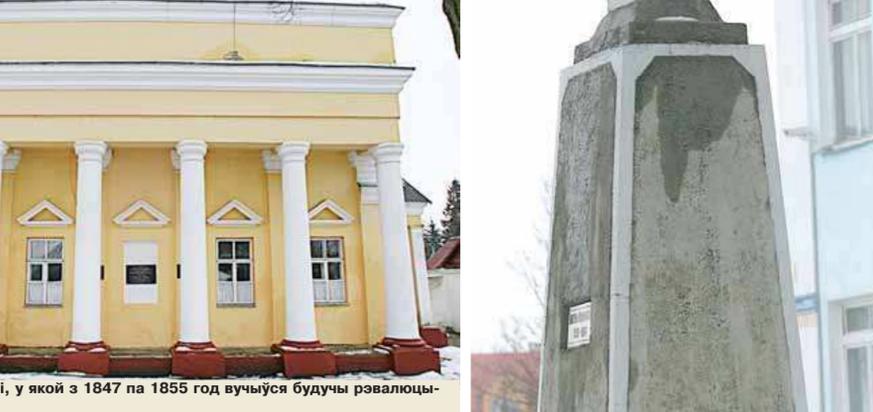
ВЫПІСВАЙЦЕ «ЗВЯЗДУ» НА ІІ КВАРТАЛ 2009 ГОДА З БЯСПЛАТНЫМІ УКЛАДКАМІ

МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ Чырвоная **ЗМЯЖА**

СВАЯ СПРАВА КУПІ ЛЕПШАЕ! ТАВАРЫ ТАСЛУТІ ЦЕНЫ

ЖЫВАНДОЛЯ Краіна Здароўя

ДЛЯ ІНДЫВІДУАЛЬНЫХ ПАПІСЧЫКАЎ	63850	10 120 рублёў на месяц 30 360 рублёў на квартал
ДЛЯ ВЕТАРАНАЎ ВАВ І ПЕНСІЯНЕРАЎ	63145	9 570 рублёў на месяц 28 710 рублёў на квартал
ДЛЯ ВЕДАМАСНЫХ ПАПІСЧЫКАЎ	63858	16 170 рублёў на месяц 48 510 рублёў на квартал
ВЕДАМАСНАЯ ПАПІСКА ДЛЯ ЎСТАНОЎ МІНІСТВА АДУКАЦЫІ, МІНІСТВА КУЛЬТУРЫ І МІНІСТВА АХОВЫ ЗДАРОЎЯ	63239	14 720 рублёў на месяц 44 240 рублёў на квартал
ПАДПІСКА «ДА ЗАПАТРАБАВАННЯ» (праз кіёскі Мінгарсаюздруку)		
ДЛЯ ІНДЫВІДУАЛЬНЫХ ПАПІСЧЫКАЎ	63850	8 690 рублёў на месяц 26 070 рублёў на квартал
ДЛЯ ВЕТАРАНАЎ ВАВ І ПЕНСІЯНЕРАЎ	63145	8 180 рублёў на месяц 24 540 рублёў на квартал
ДЛЯ ВЕДАМАСНЫХ ПАПІСЧЫКАЎ	63858	11 640 рублёў на месяц 34 920 рублёў на квартал
ВЕДАМАСНАЯ ПАПІСКА ДЛЯ ЎСТАНОЎ МІНІСТВА АДУКАЦЫІ, МІНІСТВА КУЛЬТУРЫ І МІНІСТВА АХОВЫ ЗДАРОЎЯ	63239	11 010 рублёў на месяц 33 030 рублёў на квартал

Будынак гімназіі, у якой з 1847 па 1855 год вучыўся будучы рэвалюцыянер-дэмакрат.

ГЛЯДЗІ Ў КОРАНЫ!

Яе ў народзе звычайна называюць «дружнай сямейкай». Батанікі ведаюць пад назвай «Аспідзістра» (Aspidistra). Гэтая хатняя расліна лічыцца бадай што самай непатрабавальнай. Яна павольна расце ў самых зацмененых месцах, мірыцца з недахопам вільгаці, неадчувальна да скразнякоў і пылу. Больш за тое, для яе няма розніцы, у якой глебе расці. Звычайна яе садзяць там, дзе не выжыве ніякая іншая расліна. Зусім мала хто здагадваецца, што ў такіх умовах яна можа яшчэ і цвіці: менавіта ў гэты час — у самым пачатку вясны. Мне давалося пабачыць невялікія ружовыя рэзеткі я самай зямлі ў зімовым садзе Гомельскага палаца-паркавага ансамбля: так незвычайна цвіце аспідзістра.

Яна адносіцца да сямейства лілейных і была завезена да нас з Японіі і Кітая, там яна расце ў ценістых лясах. Назва рода аспідэ пачатак ад грэчаскіх слоў aspis — шчыт і bryon — зорка: верагодна, па форме рыльца. Шматгадовая травяністая расліна мае паўзучае надземнае або падземнае карэнішча. Лісты ў аспідзістры цёмна-зялёныя, нагадаваюць лісты ландыша, толькі значна буйнейшыя — да 50 сантыметраў даўжынёй і 15 шырынёй, якія

пераходзяць у доўгі чаранок. Кветкавыя рэкамэндуецца гэтую расліну тым, хто любіць кветкі, але не мае часу імі займацца. Тым не менш і яна мае свае адметнасці. Напрыклад, аспідзістра не любіць, калі яе турбуюць перасадкамі. Калі дзвеннем карэнішча прыжылося — някая расце, пакуль вазон не стане зусім малы. Ёсць больш прыгожыя разнавіднасці са стратным лісцем, аднак яна і больш патрабавальная пры доглядзе. Напрыклад, патрабе лепшага асвятлення. Цікава, што ў народнай медыцыне некаторых краін настойка з карэня расліны выкарыстоўваецца як слабительны і магачонны сродак. Адвары карэня, сцябла, лісця прымяняюць пры сутаргах, дыярэі, каміях у нырках і страўнікава-кішчачных захворваннях.

Зазірніце на ўсякі выпадак у самы карань расліны — раптам і ваша «дружная сямейка» зарадзіць цвіце дробнымі пурпуровымі кветкамі? Шкада, калі такая прыгажосць застаецца незаўважанай.

Ірына АСТАШКЕВІЧ. Фота аўтара.

Помнік Каліноўскаму працы скульптара Заіра Азгура знаходзіцца ў самым цэнтры Свіслачы.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

Антыкрызісная эканоміка

Пад дахам дома аднаго

Офісныя памяшканні з сучаснымі сродкамі сувязі, у тым ліку з высокахутасным доступам у інтэрнэт, будуць выдзяляцца на перыяд стаўлення дзейнасці зарэгістраваным рэзідэнтам свабоднай эканамічнай зоны «Гроднаінвест» у будынку бізнес-цэнтра. Ён будзецца ў Гродне і, мяркуюцца, будзе ўведзены ў эксплуатацыю ў сярэдзіне гэтага года.

У гэтым дзелавым цэнтры будуць праводзіцца прэзентацыі інвестыцыйных праектаў, кантактна-аперацыйныя біржы, міжнародныя канферэнцыі і іншыя мерапрыемствы па прыцягненні інвестыцый у эканоміку рэгіёна. Будзе аказвацца падтрымка не толькі новым праектам, але і ў мадэрнізацыі ўжо наяўных вытворчасцяў.

На сёння ў СЭЗ «Гроднаінвест», паводле інфармацыі кіраўніка яе адміністрацыі Сяргея Ткачэнка, зарэгістравана 43 рэзідэнты з 18 краін, якія рэалізуюць інвестыцыйныя праекты ў лёгкай, харчовай, дрэваапрацоўчай, будаўнічай і іншых галінах. Інвестарам даюцца

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Крызісныя нечаканасці

Віцебск ноччу зноў светлы!

Старшыня Віцебскага аблвыканкама Аляксандр КОСІНЕЦ загадаў адміністрацыі распарадзіцца кіраўніцтва Віцебскага гарвыканкама аб амаль за поўным адключэнні вулічнага асвятлення ў перыяд з 1 да 5 гадзін ночы. Пра гэта паведамлілі «Звяздзе» ва ўпраўленні ідэалагічнай работы аблвыканкама.

Некалькі сутак па начах горад у гэты час амаль што цалкам быў у поўнай цемры... Многія грамадзяне на гэты конт скардзіліся ў органы мясцовай улады. Сітуацыя, пагадзіцца, бываець розная, па начах жыццё ў абласным цэнтры працягваецца. А як, напрыклад, машыне «хуткай» ноччу без святла знайсці неабходны дом?

Эканоміцы на асвятленні, безумоўна, трэба. І як выйсце — напрыклад, адключачь ліхтары на адным баку вуліцы, але ж не на ўсёй!

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«Помнік будаўніку»?

Не, гэта не пачатая сярэдзімі рамонтныя работы. Гэта — своеасаблівы «помнік будаўніку», пастаўлены ў канцы восeni работнікамі ЖЭСа № 83 (Фрунзенскі раён) у двары звычайнага жыллага дома ў Мінску.

Усё пачалося з таго, што тэлефонны кабелі, які дае сувязь дому № 36 па вуліцы Азінцова са светам, забіраўся неспрыдатным, чым і «запартрававаў» (разам з усімі жыхарамі) найхутчэйшай заменай. ЖЭС адразаваў аператыўна: кабелі, які сваё адслужыў, будаўнікі замянілі сучасным. З’явілася, аднак, не толькі сувязь, але і не-маленькая яма-катлаван побач з адным з пад’ездаў.

Відаць, каб не капачь зноў у адным месцы, работнікі ЖЭСа так і пакінулі яму незапасыпанай (балазе, плаваюча замяна труп целасасеткі не за гарамі), а ў хуткім часе працягнулі яе метраў на сто ў даўжыню. Жылцы пасля гэтага жартавалі, што «ў мікрапраёна Захад з’явіліся свае «горы».

Шмат разоў у разгар працоўнага дня праходзіў міма (а дакладней, уздоўж) гэтай будоўлі, а актуальнай работы там не заўважыў — стандартны працоўны дзень па вострым гадзін мог толькі сніцца. За-тое каля двух месяцаў добра бацьчы нявзе абнесены агароджэй «горы».

Восень падыходзіла да канца, сур’ёзна пахаладала — і, відаць, зраэўмаўшы, што не паспяваюць, будаўнікі сталі спяшчацца. Катлаван яны засыпалі. Затое пакінулі рады ўхабаў і калдобін замест акуратных дорожак і дзве сценкі агароджэй, якія незразумела што, ад акаго і з якога боку адгароджваюць.

Не ведаю, ці прыдзіраюся я, але бацьчы кожны дзень гэты «помнік чалавечай бездаказнасці», кожны дзень, ідучы на працу або з крэмы, перабірацца з адной куліны на іншую па меншай меры нязручна і непрыемна, а камусьці, магчыма, і зневажальна. У ЖЭСе з-за гэтага не вельмі турбуюцца. «Зіма на дварэ, бруд, слота... Ну хто цяпер будзе гэтым займацца?» — адказала дыспетчер столемным голасам. І з ёю складана не пагадзіцца.

Але як пагадзіцца з фармулёўкай «не паспелі»? Дзесяць ж павінны агаворавіцца тэрміны работ, складацца планы. Ды і снежань, як мы памятаем, выдаць цёплым. А агароджы стаіць да гэтай пары, «упрыгожваючы» сабой тэрыторыю!

Будаваць шмат і хутка ўжо не-дастаткова, цяпер неабходна будаваць яшчэ і свечасова!

Хутчэй бы вясна!

Аляксей ДРУЖЫНІН.

Страховой сертыфікат «Зеленая карта» № 2190474 серыі ВУ/03/ЗАСО «Белнефестрах» **считать недействительным.**

Фасад жыллага дома ў Глыбокім.

Фота Анастасіа КЛЕШЧУКА.

Задача — новыя віды прадукцыі

Адкрытае акцыянернае таварыства «Медллас» спецыялізуецца на вытворчасці шпрыцаў аднаразовага прымянення. Яго кліенты — так званыя «бюджэтыкі»: установы аховы здароўя Беларусі. Можна, менавіта таму тут не вельмі адчуваюць наступствы эканамічнага крызісу, лічыць дырэктар Руслан ГАПЕЕЎ.

— Продаж прадукцыі ў нас не знізіўся. Як працавалі, так і пра-

цуюем. Мы працуем ад патрэбы, і таму сёння на поўную магутнасць згарэўна адна лінія па вытворчасці шпрыцаў. Зарплату мы ня значна, але паднімалі. Асвойвалі новыя віды прадукцыі з пластмасы — асноўная задача, якая сёння стаіць перад нашым прадпрыемствам. Пра гэтым трэба, разумема, думаць і пра скарачэнне выдаткаў, і пра энергазберажэнне.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Алена ДЗЕВОЙНА

Працоўная кніжка прыйшла ў нягоднасць

Падкажыце, калі ласка, як аднавіць працоўную кніжку? Так здарылася, што я хацеў змяніць месца працы, і таму некаторы час яна знаходзілася ў мяне дома. І вось аднойчы ў час аднаго інцыдэнту кніжка была разарвана на некалькі частак. Мне ўдалося яе склеіць, але з такой працоўнай кніжкай не бяруць на дзяржаўную працу, даводзіцца перабівацца халтурамі. Я яшчэ малады, мне трэба зарабляць працоўны стаж, таму такая праца мяне не задавальняе. Куды мне звярнуцца па дублікат?

Руслан.

Наймальніца раней працаваў, то перш за ўсё пры запавуненні дубліката працоўнай кніжкі ў раздзеле «Звесткі аб рабоце» ў графе 3 уносіцца запіс аб агульным стажы працы да паступлення да гэтага наймальніка, які пацвердзяць ягоныя дакументаў. Агульны стаж працы запісваецца сумарна, г.зн. у раздзеле «Звесткі аб рабоце», «Звесткі аб узнагароджанні», «Звесткі аб заахвочванні» уносяцца запісы аб рабоце, а таксама аб узнагароджанні і заахвочванні па месцы апошняй працы на падставе раней выданых загадаў (распараджэнняў). Калі да-ботнік да паступлення да гэтага

Два жыхары Жлобінскага раёна асуджаны за забойства вартуніка СВК «Рассветны» і выкраданне двух трактароў

Пра гэта паведамлілі ў адзеле інфармацыі і сувязяў з грамадскацю Генеральнай пракуратуры Беларусі.

Судовай калегіяй па крымінальных справах Гомельскага абласнога суда вынесены абвінавачы прыговор у дачыненні да двух жыхароў вёскі Дзяніскавічы Жлобінскага раёна, прызнаных вiнаватымі ў выкраданні двух трактароў і забойстве з асаблівай жорсткацю вартуніка СВК «Рассветны» пры выкананні ім службовых абавязкаў па ахове тэрыторыі механізаванага парка.

Гэта крымінальная справа расследавана следчым аддзелам па найважнейшых справах пракуратуры Гомельскай вобласці. Падчас папярэдняга і судовага следства ўстаноўлена, што двое абвінавачаных 19 і 23 жадня, раней судзімых за ўчыненне крадзяжоў, дамовіліся ў ноч на 17 чэрвеня 2008 года вырасці з тэрыторыі механізаванага парка зварачны апарат. Будучы заспетымі на месцы злачынства вартуніком і баючыся выкрыцця, маладыя людзі нанеслі яму смеротныя ўдары. Жадаючы свахаць учыненнае злачынства, яны выкарылі з тэрыторыі механізаванага парка два трактары. Цела загінулага мужчыны на адным з трактароў адвезлі ў лес. У выніку дакладнай і зладжанай работы следча-аператыўнай групы пад кіраўніцтвам пракурора Жлобінскага раёна падарозныя ў той жа дзень былі затрыманыя і прызнаныя за ўчыненні злачынства. У адпаведнасці з прыговарам судовай калегіяй па крымінальных справах Гомельскага абласнога суда маладыя людзі асуджаны на 20 і 18 гадоў пазбаўлення волі. Выкрадзеныя трактары вернуты СВК «Рассветны» падчас следства.

У 2008 годзе органы пракуратуры Гомельскай вобласці расследавана і накіравана ў суды 564 крымінальныя справы ў дачыненні да 654 чалавек.

Уладзімір МАЦВЕЕЎ, БЕЛТА.

Кансультант суда — хабарнік

Супрацоўнікамі праваахоўных органаў Гомельшчыны на прываказальнай плошчы абласнога цэнтра затрыманы былы кансультант суда Хойніцкага раёна. Ён нібыта меўся перадаць ад аднаго жыхара Гомеля пяць тысяч долараў адказным асобам Хойніцкага райвыканкама. На чым і «пагаруў». Тое ж самае напатакала і 32-гадовага гамельчанина, які пад маркай перадачы 230 долараў быўшым бы «патрэбнаму чалавеку» з Беларускага гандлёва-эканамічнага ўніверсітэта атрымаў ад аднаго хлопца тья «зьяленыя» і завалоўдаў імі.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

10 тон сена

згарэла ў вёсцы Колпень Лоеўскага раёна. Агонь знішчыў таксама дах сенаскладка плошчай у 36 квадратных метраў, які належыць сельскагаспадарчаму вытворчому комплексу «Колпень-агра». Пажаар пачаўся ў чатыры гадзіны 4 сакавіка. У міліцыі і супрацоўніку МНС ёсць усе падставы меркаваць, што прычынай стаў падпал.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Інструкцыяй аб парадку вядзення працоўных кніжак работнікаў, якая зацверджана пастановай Міністрства працы Рэспублікі Беларусь ад 09.03.1998 г. № 30, тэрмін названы меншы — тры месяцы (пункт 52). Аднак кіравацца трэба пастановай Савета Міністраў, паколькі пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь маюць большую юрыдычную сілу ў дачыненні да нарматыўных прававых актаў міністрстваў. Гэта прадулжэна часткай 5 артыкула 10 Закона Рэспублікі Беларусь ад 10.01.2000 г. «Аб нарматыўных прававых актах Рэспублікі Беларусь».

Не пазней 15 дзён з дня звяртання работніка наймальнік павінен выдаць яму іншую працоўную кніжку з надпісам «Дублікат». Калі прайшоў большы тэрмін з дня звальнення, наймальнік па апошнім месцы працы выдае даведку аб перыядзе працы ў яго гэтага работніка. Пры ўладкаванні на новае месца працы работніку на падставе гэтай даведкі зводзіць іншую працоўную кніжку, але таксама з надпісам «Дублікат».

Пры спыненні дзейнасці аштаняга наймальніца неабходна звяртацца па пытанні выданы даведкі аб перыядзе працы ў гэтага наймальніца па месцы заахвочвання здадзеным у вызначаным парадку дакументаў зотрагым справаздадчасці (уласнік ліквідаванага наймальніца, яго правапераемнік, мясцовы выканаўчы камітэт, архіў і інш.).

Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 10.12.1997 г. № 1635 «Аб працоўных кніжках работнікаў» (са змяненнямі і дапаўненнямі) вызначана (падпункт 1.6 пункта 1), што работнік можа звярнуцца да наймальніка па апошнім месцы працы за атрыманнем дубліката на працягу года з дня звальнення

ца неабходнага звестак аб ранейшай працы, у дублікат працоўнай кніжкі ўносяцца толькі тья звесткі, якія ёсць у дакументах. У графе 4 дубліката працоўнай кніжкі пазначаюцца назва, дата і нумар дакумента, на падставе якога зроблены адпаведныя запісы ў дублікате.

Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 10.12.1997 г. № 1635 «Аб працоўных кніжках работнікаў» (са змяненнямі і дапаўненнямі) вызначана (падпункт 1.6 пункта 1), што работнік можа звярнуцца да наймальніка па апошнім месцы працы за атрыманнем дубліката на працягу года з дня звальнення

кага народа, яго традыцыі, звычавыя багаты культуры. Шчыры беларус, ён з душэўнай шчодрасцю адчукаеся на найбольш трагнае, новае ў мовазнастве. Таму з’яўляюся надзвычай актыўным у апыраванні кандыдацкі і доктарскіх дысертацый, экспертаванні навуковых дзейнасцяў і Інстытуту навуковага заахвочвання імя Якуба Коласа АН БССР, дзе ён выступіў саўтарам акадэмічных прац, стала добрай глебай для вызначэння спецыфікі мовы і стылю сродкаў масавай інфармацыі. Граматыст, ён не мог не адчуваць патрэбу ў даследаванні слова ў функцыянальным аспекце.

Гэта, дарэчы, і стала прычынай рэдакцыяў, адчуваў і актыўна падтрымліваў новыя павевы ў лінгвістыцы, філалогіі; у вучэбны план факультэта журналістыкі былі ўключаны курсы «Слова ў кантэксце часу», «Лінгвістыка публіцыстычнага тэксту», «Медыярыторыка», «Моўная норма: сістэмнасць і асістэмнасць» і інш. Гэта адкрывала прастору для навуковай дзейнасці маладым вучоным, было трывалым падмуркам пашырэння кола лінгвістычных інтарсаў выкладчакі кафедры, выскопаграфічнай падрыхтоўкі журналісцкіх кадраў.

Для студэнтаў дзёнага і вечарнага аддзяленняў А. І. Наркевіч выдаў арыгінальны вучэбны дапаможнік для самастойнай работы студэнтаў «Практычны курс сучаснай беларускай мовы». Яго стварэнне было выклікана неабходнасцю ўдасканальваць і развіваць не-традыцыйныя формы і метады аўдыторыянай і пазааўдыторыянай работы студэнтаў пад непасрэдным кіраўніцтвам выкладчакі, выпрацоўваць у студэнтаў умненне самастойна асэнсоўваць і вывучаць розныя фанетычныя, граматычныя і лексічныя з’явы, прывіваць навкы ўдмулівай і карпальнай працы над мовай. Зараз мы гэта называем самастойнай працай студэнта.

Віктар ІЎЧАНКАЎ, заадачы кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар філалагічных навук, прафесар.

СЛОВА Ў КАНТЭКСЦЕ ЧАСУ

Інстытут журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта запрашае сваіх выпускнікоў, журналістаў, навукоўцаў узяць удзел у Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі «Слова ў кантэксце часу», прысвечанай памяці выдатнага адукацыі Рэспублікі Беларусь, доктара філалагічных навук, прафесара Аркадзя Іосіфавіча Наркевіча, якая адбудзецца 10 сакавіка 2009 года па адрасе: вул. Кальварыйская, 9, Інстытут журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, ауд. 409. **Адкрыццё канферэнцыі — 11.00.**

КАЛІ СЛОВА ВЫБІРАЮЦЬ ЧАЛАВЕКА...

Асобы

Слова выбірае чалавек, але часам і словы выбіраюць чалавека. Таму так лёгка падбіраць іх, спалучаць. Нібы дзіджа па жытнёвым полі, дзе кожны каласок спявае сваю песню пад пашчотным падыхам лёгкага ветрыку. Дзе наталешся водарам рамонаў і луннае ў ласкавых промнях сонца, якое так і хочацца назваць жыццём. У жыццёвых промнях не праменьш сонца, калі яно грэе і будзіць да добра.

Кнігі, артыкулы, дзясяткі аўтарэфэратаў... Акуртныя сшыткі, дзе запісаны прозвішчы былых студэнтаў, аднак, пазначаны аб протсках і пераздачах. Цёплага ўсмешка на твары, разважлівы погляд, жаданне быць патрэбным і заўсёды прывітальнасць, якая выражаецца ў агоньх, толькі яму ўласцівых, словах-зваротах.

Знаёмства з Аркадзею Іосіфавічам Наркевічам прынёсла ўдому маладым вучоным, дысертацыі якіх ён апіраваў, студэнтам — бацькоўскаму, крху паблагліваю апеку. Не адзін раз даводзілася чуць пра легендарнага наркевічавыя сшыткі. Пра іх і сёння гавораць журналісты.

На адным з буйнейшых выпуску прафесар дастаў запісы і зрабіў пералічкі студэнтаў, якія за-кончылі журафк... трыццаць гадоў таму. Трэба было бачыць твары былых выкладчыкаў, што рынулі да спісу, каб упэўніцца: няўжо гэта той самы, з першага курса? У Аркадзя Іосіфавіча заахоўвалася ўсё, што было звязана з ўніверсітэтам. Захоўвалася і святая абергалася як самы дарэка ўспаміны.

У адной з апошніх прац Аркадзя Іосіфавіч напісаў: «Здымаюцца «белыя плямы» з нашай гісторыі, звужаюцца кола «закрытых тэм», «ведаманых сакрэтаў» і «тайнаў». Дэмакратызм, адкрытасць трывала ўваходзяць у наш побыт, становяцца рэальнымі нашых дзён, эпохі». Прадчуваючы неабходнасць змянаў у мове СМІ, вучоны выступіў з крытыкай неабдуманых і нічым неапраўданага выкарыстання запазычаных. З жалем канстатаваў: бярэ моду «свайго роду бум, які ахапіў нашу прэсу, лексічны выбух, што пра-яўляецца звычайна, калі праса-

чыць перадгісторыю развіцця моў, у пераломныя, пераходныя перыяды гісторыі народа, грамадства». Навучаў, папярэджваў і рабіў па-рады аб «разумнай неабходнасці ў запазычанні слоў, іх мэтазгоднасці, абумоўленай пераважна прычынамі адсутнасці ў лексічным запасе роднай мовы пэўнага сло-ва і абязначэння таго або іншага паняцця, прадмета». Тама надзвычай актуальна і сёння, калі ўзнікаюць рознага кшталту саміт-ы, электратары, рэйтінгі...

Беларускі мовазнаўца Аркадзь Іосіфавіч Наркевіч нарадзіўся 10 сакавіка 1929 г. у вёсцы Варонаўна мястэчка Капальскага раёна. Родныя мяшчына і бацькі шчодрна надзялілі талентам свайго сына. Аркадзь Іосіфавіч стаў дбайным знаўцам і руплівым абаронцам мовы. Просты і шчыры ў адносінах, звязаны з сваёй жыццё з мовазнаўствам, прафесар Наркевіч пакінуў добрую па-мяць пра сябе і пра свае справы.

Служэнню Слову прафесар Наркевіч прысвяціў сваё жыццё, з вялікай сілай аберагальнасці ста-віўся да журналісцкага таленту. У прафесара быў свой стыль — строгі і акадэмічны. Хаця яго тэзаўрус уключаў мноства слоў, якія ён убі-раў і з вясковых каранёў, і з паззіі, і з беларускай песні, гаваркімі сло-вамі не раскідаваў, выкарыстоў-ваў іх зродку. Адно толькі часцей за ўсё гучала з яго вуснаў — да-ражнэчка, міленькая, браток». Так ён звяртаўся да сваіх калег. У гэ-тым праглядала сутнасць добрага чалавека, лагоднага і добразачы-лага. Як быццам яго вочы, вусны гаварылі: «Будзь спагадлівым, ні-колі не рабі злая». Якія простыя і які мудрыя словы!

Думаю, калі хоць невялікая частка яго вучнёў зрабіла гэтыя словы сваімі, то ён ужо здзейсніў задуманае, а калі гэтыя словы паў-тараюць калегі, то ён памножыў гэ-тую мудрасць у сотню разоў...

Навуковае цікавасць доктара фі-лалагічных навук прафесара Арка-дзя Іосіфавіча Наркевіча асноўным чынам была звязана з падмуркам беларускага мовазнаўства — мар-фаралогі і сінтаксісам роднай мо-вы, а пазней з культурай маўлен-ня журналіста.

Яго кандыдацкая дысертацыя прысвечана характарыстыцы асаб-ліваасці дапасавання беларускіх азначэнняў, аналітычнаму апісанню прыназоўнікава-іменных канструк-цый, што дазваляе пазней выйсці на доктарскае дысертацыйнае да-следаванне «Сістэма словазлучэн-няў у сучаснай беларускай мове».

Фундаментальнага манарграфія А.І. Наркевіча «Назоўнік і граматычны катэгорыі і формы» з’явілася працягам навуковых разважанняў вучонага пра сістэмнаю органа-зіцыю роднай мовы.

Можна меркаваць, што пільная ўвага прафесара Наркевіча да гэ-тай частцы мовы была выклікана нарастаннем яе функцыянальнай актыўнасці, асабліва ў публіцыс-тычным маўленні.

Плён працы Аркадзя Іосіфавіча прафесар добрым зэрнем: сваім спадкаемцам ён пакінуў амаль ча-тырыста прац. Яны знітоўваюцца ў адну вялікую кнігу, што паўстае перад калянальнымі велічым гма-чым вучонасцю, навуковай руплівас-ці і дбайнасці, але зайскі ў які на-канавана не кожнаму. Толькі таму, што мае ўлюбёнасць у слова, да-тыягнуў адчування сваёй Айчыны, мовы, расквырцца гэтай скарбні-цаю. Як быццам яго вочы, вусны гаварылі: «Будзь спагадлівым, ні-колі не рабі злая». Якія простыя і які мудрыя словы!

Колькі журналістаў прайшло праз яго дэбразьліваасць, чупасць, розум і сабраную, здаецца, з кры-ліноў роднай Капальшчыны прафе-сарскай інтэлігентнасці, вытрым-лі і талерантнасці! Дзе ёсць газе-та, часопіс, рэдакцыя, там жыўць людзі, загартоўваецца моць бе-ларускага інтэлекту, развіваецца адчувацца аберагальнае стаўлен-не да моўнай скарбніцы беларус-

Смяротны палёт з восьмага паверха

зрабіла 40-гадовая супрацоўніца аднаго з канструктарскіх бюро Гомеля. Жанчына, якая вывясілася пасля, знаходзілася ў стане алкагольнага ап’янення. Пры жыцці спіртнымі напоямі злоўжывалі таксама работчы «Хойніцкага Камунальніка» і 59-гадовае работніца Тонжскага лясніцтва (Лельчыцкі раён), які ўжо неаднаразова заўляў, што заб’е сябе. Гэтымі днямі развіталіся з жыццём таксама 27-гадовае жыхарку пасёлка Урыцкае Гомельскага раёна, які нідзе не працаваў, і пенсіянер з вёскі Скрыгалі, што на Мазырышчыне.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Сяброў не кідаюць

Калі жыхар Ляхавічаў Эдуард З. вырашыў прагуляцца са сваім сабакам на беразе ракі Вядзьма, то не чакаў, што яму давядзецца пахавлявацца.

Сабака кінуўся на лёд ракі, бо там каля палонкі стаялі лебедзі. Убачыўшы сабаку, птушкі падаліся на ваду і адплылі ад краю, а лёд пад сабакам прарваўся. Пенсіянер хацеў сам выратаваць свайго куд-латага сябра і пайшоў дамоў за вярцюкай, але ў гэты час нехта выкінуў супрацоўніку мсцовага РАНС. Калі гаспадар вярнуўся і ўба-чыў, што прыйшла падмога, то вырашыў сам ратаваць сабаку, які усё яшчэ боўтаўся ў вадзе. Па левыцы, якую паклалі на лёд, ён да-поўз да вады і выцягнуў сабаку.

Сымон СВІТНОУВІЧ.

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 01 Январь 2009 г.				
Организация: Открытое акционерное общество «Абразихимснаб»				
Учетный номер платежника: 190762155				
Вид деятельности: Оптовая торговля				
Единица измерения: млн. руб.				
Адрес: 220040, г. Минск, ул. М. Богдановича, 153-712				
АКТИВ	Код строки	На начало года	На конец отчетного периода	
1	2	3	4	
I. ВНЕОБОРОТНЫЕ АКТИВЫ				
Основные средства				
ИТОГО по разделу I	190	1	514	
II. ОБОРОТНЫЕ АКТИВЫ				

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Альпіны прыбор, Горад, фота 3, Краіна, фота 1, Руны снарад, Станіца Арменскага царства, Марок раі, Планета, Яма і тэа ў арыянаў да кінэ біта, Дзяржава ў Гі-малах, Факта-ва-ль-шыны, Выбуховы рэчыва ў снарадах, Буйны музычны твор, Зблытаць, Пасоннае ў Руслана і Ляккім, Від ма-стаства, Дзя-ль-добыя прадметы, Пайтор частка вершы, Твор жыццё-пісца, Зблытаць, Удзян дру-жых сіл, Дзель-ро-скара, Районы цен-тра Белаўс, Жыве ў доме жэні, Заўважце бран-ніцка, Бой та-рацтва з бікам, Леці не ў са-ві, Адзенне індэ-ка-кай жан-чыны, Аліцы, Моцны раз-штуршок, Нена-кіе по-смя, Пляшчэ-нае па-ведмі-пінны, Непра-ма-кальчэ-нае тавіра, Малочны прад-дукт, Хмільнае лу-чэне, Фота 2, Дзель-ро-скара, Танцыны «тайм», Брус лад ра-мак, Анты-пад-перада, Форма ў шы-ра-й абу-ту, Кофе, Цыры-маніал, Фота 4, Нагіта-ць па-ва-на-пра-ва, Спяр-на-ва-адзёжка, Фота 5, Крутыя ка-ва-вагі.

«Еўрабачанне-2009»

БОЙКА НА КІЕЎСКИХ ТАРТАХ?

Дзве ўраджэнкі Кіева прадставяць на конкурсе розныя краіны

У мінулыя выхаднія абедзве нашы краіны-суседкі, Расія і Украіна, правялі фінал нацыянальнага адбору на сёлетняе «Еўрабачанне» і назвалі імёны сваіх прадстаўнікоў на конкурсе. Як і чакалася, гладка гэты выбар не прайшоў.

Так, у Расіі насуперак усім правілаў спецыяльным запрашэнні арганізатараў у фінал трапіла выпускніца чарговай «Фабрыкі зорак» украінка Анастасія Прыходзька — да слова, дыскваліфікаваная ў нацыянальным адборы ва Украіне. І хоць прадзюсар і аўтар конкурнай песні спявачкі Канстанцін Меладзе тут жа вышэйшае складу журы «дзеля захавання аб'ектыўнасці галасавання», прадказальна ў адборы перамагла менавіта Анастасія Прыходзька — 6 галасоў журы супраць 5, аддадзеных за спявачку Валерыю. І гэты нягледзячы на тое, што паказаная песня даўжэйшая за 3 хвіліны, а галоўнае — што большая яе частка на украінскай мове! «А чым песня-пераможца леташняга «Еўрабачання», напісаная амерыканскім аўтарам на англійскай мове, лепшая за песню, напісаную грузінскім кампазітарам і эстонскай паэтэсай?» — адрэагаваў на з'едліваю крытыку Канстанцін Меладзе.

Зрэшты, у Расіі ёсць яшчэ амаль тыдзень, каб вызначыцца з мовой песні і паспее зняць на яе кліп — 16 сакавіка на сустрэчу кіраўнікоў дэлегацыі краіна-удзельніц будучы канчаткова зацверджаны ўсе пытанні, звязаныя з арганізацыяй і правядзеннем кон-

курсу. Калі песня Анастасіі Прыходзькі «Мамі» ўсё ж застанецца на ўкраінскай і рускай мовах — гэта будзе першы выпадак за ўсю гісторыю ўдзелу Расіі ў конкурсе. Пакуль жа вакол расійскага адбору нават пасля яго завяршэння віруюць страшы — гледаны, крытыкі і выканаўцы горача абмяркоўваюць з'роблены выбар.

На наступны дзень, 8 сакавіка, прайшоў фінал нацыянальнага адбору і на Украіне, дзе таксама да апошняга дня не сціхалі скандалы і разборы — нават судовыя. Нагадаем, прадзюсары Анастасіі Прыходзька, дыскваліфікаванай за парушэнне правілаў, падалі на арганізатараў адбору ў раённы суд Кіева, і той забараніў правядзенне фінальнага канцэрта да высвятлення ўсіх абставінаў. Але канцэрт усё ж адбыўся, таксама як і выбар выканаўцы — сумеснымі намаганнямі тэлеглядачоў і прафесійнай журы. Што характэрна, выбар гэты быў на рэдкасць аднадушным: максімальную колькасць балаў у абодвух выпадках атрымала спявачка Святлана Лабада са «сцёбнай» песняй «Be my Valentine». Заўважым — імя Святланы запомнілася шырокай публіцы па рабоце ў складзе «ВІА Гра», дзе артыстка правяла менш як паўгода, але паспела адзначыцца ў кліпе «Біялогія». Такім чынам, хоць нядоўгі час, але артыстка таксама была ладапечнай прадзюсара Канстанціна Меладзе. Праўда, цяпер і ў прадзюсар іншыя інтарэсы і артысты, і Святлана Лабада ўпарта і удала робіць сольную кар'еру — але можна не сумнявацца, што на «Еўрабачанні-2009» гэтыя двое сядуцца не на жарт і будучы рвацца да перамогі. Зрэшты, як і ўсе 43 удзельнікі, у тым ліку і наш Пётр Ефімаў.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

ПРАВЕЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

Сканворд (7 сакавіка). Па гарызанталі: Кавалеўская. Вахта. Юнга. Планета. Рамка. Народ. Пава. Акравак. Асэсар. Тара. Кастра. Гандзі. Рука. Рок. Прабел. Самара. Сала. Руда. Ікс. Падкат. Конох. Каліф. «Оза». Лодар. Батат. Настойка. Па вертыкалі: Дзяня. Карп. Скарга. Парус. Расін. Труба. Адвар. Келіх. Апалак. Енк. Сколак. Станюта. Азот. Нара. Ладан. Аўг. Ата. Абардзж. Сапфір. Мара. Імпэт. Мёд. Касандра. Навар. Зорка. Арабіка. Тэрэза.

ТРАШЧАЦЬ ДАЧЫ

У прамым сэнсе гэтага слова. То вокны з дамоў выцягаюць, разбіваючы шкло, то металічныя рашоткі, то замкі выломліваюць. І забіраюць зладзеі (а мо рабаўнікі?) усё, што трапіць пад руку. Адзін з іх, з пасёлка Рассвет Добрушскага раёна, які нідзе не працуе і раней ужо быў асуджаны, за ноч у садова-агародным таварыстве «Дударова» нагроб прадуктаў харчавання і прыкапіў за сабой веласіпед. У Мазырскім раёне нехта з дачы ў вёсцы Дразды ўкраў 400 кілаграмаў бульбы, тры — морквы і ўсё нарыхтаваныя «закаткі».

А ў Будацены, што ў Гомельскім раёне, з дачы адной жанчыны невядомыя ўкралі 30 металічных слупкоў, бочку і металічны паяцмітрэю райку. У Цыркунах таго ж раёна зламаны нічога патрабнага для сябе на дачы пенсіянеркі не знайшоў, дык, відаць, ад злосці падлапіў лазню і дзве гаспадарчыя пабудовы. Надаг здзівіў зладзея сваімі паводзінамі ўладальнік дачы, што ў вёсцы Куты Гомельскага раёна. Ён забраў там, апроч іншага, дзкаратыўныя кветкі і курьельную трубку. Міліцыя выявіла зладзея: ён з украінскай вёскі Гарнастаўка.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Не вытрымаў выпрабаванняў ціскам

Кіраўнік прадпрыемства «Упраўленне капітальнага будаўніцтва Лоўскага раёна» вызвалены ад пасады пасля таго, як высветлілася, што былі парушаны будаўнічыя нормы і правілы пры прыёме аб'екта «Рэканструкцыя сетак каналізацыі ў населеным пункце Страдубка Лоўскага раёна».

Камітэт дзяржаўнага кантролю Гомельскай вобласці правёў адпаведную праверку. Выяўлена, што ў выніку значага зацягвання падрачкам (ААТ «Спецмантаббуд № 177») нарматыўны тэрмін будаўніцтва аб'екта, яго ўвод у эксплуатацыю праведзены ў снежні мінулага года. Абсталаванне не вытрымала выпрабаванняў ціскам, і адбылася разгерметызаваная напоруна калектара. Фактычна аб'ект да лютага гэтага года не эксплуатаваўся, а вяліся работы па ліквідацыі пашкоджанняў.

Пры гэтым, нягледзячы на адсутнасць комплекснага выпрабавання абсталавання, аб'ект быў прыняты прыёмнай камісіяй яшчэ ў сярэдзіне снежня без забеспячэння яго гатуйнасці да эксплуатацыі.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Паважаная **Валянціна Мікалаеўна ВЯЛІЧКА** з в. Ата-лезь. Сардэчна віншум вас з юбілеем і з гэтай нагоды жадаем моцнага здароўя, доўгіх гадоў жыцця, павягі ад родных, цяпля і дабра. Мы вас любім. **Ірына і яе сям'я, в. Жукаў Барок.**

Любую матулю і бабулю **Ванду Іванаўну ЛУКАШЭВІЧ** з в. Лотвіны Капыльскага раёна віншум з юбілеем. **Тепла душы твоей на всех хватает. Ты мать, ты бабушка, свекровь. Прими, родная, в день рождения И благодарности, и любовь. Без сна ночей твоих прошло немало, Забот, тревог за нас не перечесть. Земной поклон тебе, родная мама, За то, что ты на белом свете есть. Дзедзі і ўнукі.**

Віншум **Марата Сымонавіча ГЛЕВІЦА** з юбілеем, **70-годдзем з дня нараджэння**. Жадаем моцнага здароўя, доўгіх гадоў жыцця і каб заўсёды быў такім жа добрым і любімым як ты ёсць. **Жонка, дзедзі, унукі, г. Мінск.**

Крэмаш **адрэаваць** **287 17 79**

ПРывАТНЫЯ АБВЕСТКІ

- ПРАДЦЕЦА**
- Кватэра 2-пакаёвая ў г. Кобрэ. Тэл. 8 029 824 98 28.
 - Запрашаю да сумеснай будоўлі 2-кватэрнага дома за 10 км ад г. Брэста, будматэрыялы маюцца, сям'ю без шкодных звычак з вышэйшай адукацыяй. Тэл. 8 029 206 70 61.
 - Дом памерам 5 x 10,5 м у г. Клецьку, г/пабудовы, участак 9 сотак, побач чыгунка. Маб. тэл. 3 578 017.
 - Кватэра 1-пакаёвая ў в. Крулеўшчына Докшыцкага раёна. Тэл. 8 029 864 65 24.
 - Дом у Рудзенску (сінопіцкі напрамак) з усімі выгодамі, маецца сад, лазня, гараж, майстэрня, участак 11 сотак, 10 хвілін да электрычкі. Тэл. 8 029 37 03 141.
 - Дом драўляны ў в. Навапольчэ Станіслаўскага раёна, маюцца г/пабудовы, калодзеж. Тэл. 8 017 275 28 35.
 - Кватэра 3-пакаёвая ў г. Узда, дачны ўчастак. Тэл. 8 01718 52 659, 8 029 271 99 27.
 - «Аўды-100», 1984 г.в., 1700 у.а., у Валожынскім раёне. Тэл. 8 029 354 40 66, 8 029 356 80 18.
 - «ГАЗ-66», дызель на з/ч. Маб. тэл. 387 14 04.
 - Плуг 3-корпусны, ачунік 5-корпусны, бароны. Тэл. 8 029 772 73 37.
 - Мікрахвалевая печ-гріль «Самсунг» з наборам посуду, новая, 150 у.а. Тэл. 8 017 233 33 40.
 - «VW-транспарцёр-4», 1991 г.в., 2,4 Д, 7+1 месцаў, добры стан, 6500 у.а. Тэл. 8 01597 71 697, 8 029 617 16 97.
 - Мабільны тэл. «Нокія 3110», Тэл. 662 80 56.
 - Новы «пусак» П-350 са стартарам і магнетам абмяняю на шыны да МТЗ. Тэл. 8 029 936 28 09.
 - Газавы балон 50 л, нядорага, выцяжка да газавай пліты. Тэл. 8 017 331 01 67.

ЗВЯЗДА

КУПОН ДЛЯ БЯСПЛАТНАЙ ПРывАТНАЙ АБ'яВЫ

Запоўніце разборліва, выражце і вышліце на адрас рэдакцыі: 220013 Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А. Тэлефон для даведак 287 17 79.

АБАВЯЗКОВЫЯ звесткі не для друку: ваша прозвішча, адрас, хатні тэлефон.

Пашпарт серыя _____ № _____ Выданы _____

Подпіс _____ Дата _____

Процентные ставки по кредиту тают

С приходом весны оживает и финансовый рынок Беларуси. Разобравшись в текущей экономической ситуации, банки решили взять реванш после зимнего «тайм-аута». Финансовый рынок Беларуси оказался относительно устойчив по сравнению с соседними странами, что стало основой для эксклюзивных договоренностей по автокредитованию между Volkswagen и МТБанком.

Сотрудничество главного игрока автомобильного рынка с одним из крупнейших банков страны позволило в открытую заявить о полноценном восстановлении схем автокредитования в Беларуси. Итогом переговоров стало заключение эксклюзивных условий кредитования от МТБанка для всех приверженцев автомобилей марки Volkswagen. Как сообщили в пресс-службе компании, теперь любую модель Volkswagen

ИП «Атлант-М Фарцойгхандель», УНН — 600548443

можно приобрести в кредит по самой выгодной на рынке процентной ставке. Только клиенты Volkswagen могут взять кредит у МТБанка под процентную ставку от 13 % годовых в евро и от 14 % в долларах США. Как отмечают аналитики банковского сектора, на сегодняшний день это самое выгодное предложение на рынке автокредитования Беларуси.

Отдельно стоит отметить два важных момента. Во-первых, оформление кредита в МТБанке осуществляется по заявительному принципу (без справки о доходах). Во-вторых, компания Volkswagen совместно с МТБанком первыми возобновили автокредитование не только в столице, но и во всех шести регионах Беларуси. Теперь можно во всеуслышание заявить о полноценном восстановлении автокредитования для клиентов Volkswagen в Беларуси!

СЕННЯ

Месяц Поўня. Месяц у сузор'і Дзевы.

Сонца Усход Заход Даўжыня дня

Мінск — 6.36	18.04	11.28
Віцебск — 6.27	17.53	11.26
Магілёў — 6.26	17.54	11.28
Гомель — 6.22	17.52	11.30
Брэст — 6.51	18.19	11.28
Гродна — 6.51	18.21	11.30

Імяніны
Пр. Тараса.
К. Яўгеніі, Алёксандра, Макара, Цыпрыяна.

НАДВОР'Е на заітра

Геамагнітны ўзрушэнні

Віцебск 743мм р.в.с. -2.0°C	Мінск 747мм р.в.с. -2.1°C	Магілёў 741мм р.в.с. -2.1°C
Гродна 745мм р.в.с. +2.4°C	Брэст 745мм р.в.с. +3.5°C	Гомель 741мм р.в.с. -2.0°C

Абзначэнні: — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў; — невялікія геамагнітныя узрушэнні; — малая геамагнітная бура

...у сусядзяі

Варшава +4..+6°C	Кіеў +2..+4°C	Рыга 0..+2°C
Вільнюс 0..+2°C	Масква -1..+1°C	С.Пецярбург 0..+2°C

10 сакавіка

1267 год — Войшалк, вялікі князь Вялікага княства Літоўскага (сын Міндоўга), які аб'яднаў Навагарод-надбугаўскі харчавання і прыкапіў за сабой веласіпед. У Мазырскім раёне нехта з дачы ў вёсцы Дразды ўкраў 400 кілаграмаў бульбы, тры — морквы і ўсё нарыхтаваныя «закаткі».

1876 год — амерыканскі вынаходнік Аляксандр Бел у Бостане ўпершыню прадэманстраваў публіцы гутарыку па тэлефоне.

«Песіміст бачыць цяжкасці пры кожнай магчымасці; оптыміст у кожнай цяжкасці бачыць магчымасці».

Уінстан Чэрчыль.

КІКІМАРА

Людзі па-рознаму уяўлялі сабе кікімару: жонкай дамавіка ці лешага, гаспадыні хаты — маленкай, сухой, непрыгожай, староі, ці дзясучынай з бэльым тварам, цёмнымі вочкамі-вугольчыкамі і доўгімі чарнявымі валасамі. Яна можа дапамагач гаспадарам, кпапаціць аб статку, гушкаць дзясцей, пчыч хлеб, папярэдзвачь аб небяспецы. Але ў большасці паданняў кікімара — злосны дух, які жыве ў хаце і ладзіць беспарадкі, вымушае гаспадароў пакінуць жылто: раскідае рэчы, б'е посуд, шчыпае курэй, катуе кошы, вые ўначы і г.д. Кікімара можа жыць не толькі ў хаце, але і ў лані, хляве, гумне, курніку і г.д.

- Самая любімая справа кікімары — зблытваць ніткі, збываць кудзель і г.д. Калі гаспадыня раніцай знаходзіла зблытаныя ніткі, пражу, казала: «Кікімара карункі пліце, быць бядзе».
- Паводле старажытных паданняў, у кікімар пераўтвараліся дзясучаты, якіх у дзясучыце ці яшчэ ва ўтробе прыкалілі свае ж маці. У кікімар таксама маглі пераўтварыцца нехрышчаныя дзедзі.
- Лічылася, што кікімары селяцца ў тых хатах, якія былі пабудаваны на «нячыстым» месцы (на памежжы, на месцы былых могілак ці там, дзе было здзейснена забойства і г.д.).
- Кікімары маглі «наслацца» цесярэй ці пачнікі ў час будаўніцтва хаты, калі іх зневажалі гаспадары, дрэнна разлічаліся з імі: яны клалі ў чырвоным куце шчэпку ці чурку, а часам і спецыяльна вырабленую ляльку.
- З'яўленне кікімары падказвала гаспадарам, што ў іх хаце не усё добра, «нячыста».
- Кікімара — нябачная істада, але часам яна трапляла на вочы гаспадарам — у тым выпадку, калі шкодзіла ці калі прадказвала бяду: смерць кагосьці з членаў сям'і.
- Найлепшым абярэгам ад кікімар лічыўся «курыны бог» — камень з натуральнай адтулінай. Яго абавязкова вешалі ў курніку, хляве ці насілі на шыі.
- Нашы продкі лічылі, што толькі адзін раз на год — на Герасіма-Грачэўніка (17 сакавіка) кікімары можна было выгнаць з хаты пры дапамозе замоў і рытуальных дзеянняў.
- Але лепш было кікімару задобрыць, каб яна не рабіла шкоды: ніколі не пакідалі на ноч недаробленую работу, напрыклад, пражу, верацяно і г.д., непрыбраны стол, брудны посуд, невымыцую падлогу і г.д.

Аксана КАТОВІЧ і Янка КРУК.

Усміхнёмся!

- Добры дзень, што робіце?
- Піва піць будзем.
- А чаго не клічаце?
- А ты што — піва?

Ці можна назваць дурнем чалавека, які ў анкетзе, у графе з прыпыскай «не запавяняць», напісаў «добра»?

- Трэба выкінуць елкі!
- Леташнюю?
- І леташнюю таксама!!!

Самыя прыгожыя дзясучаты там, дзе больш за ўсё п'юць.

— Я вось у газеце працягваю, што ў Японіі распрацавалі праграму, якая счытвае імпульсы з лісця і пераўтварае іх у словы. У іх там эксперымент ідзе, але ўжо ёсць вынікі, якія яны хутка абна-

родуць... Не давядзі божа... Мой катус у зале столкі можа маёй жонцы расказаць — мама не бядуй!..

Музык, што, вымае сакавіка жыццё не скончылася?